

Συμφωνία.

«Σημείωσαι δέ, ὅτι οὐ μόνον ὁ μὴ οὗτος τῆς ἐ' Καρθ. διορίζει, ὅτι πρέπει νὰ λειτουργοῦσιν οἱ ἱερεῖς νηστικοί, ἀλλὰ καὶ ὁ νς'. αὐτῆς λέγει, ὅτι τοῦτο νὰ ἐβεβαιώθῃ καὶ ἀπὸ τὴν ἐν Νικαίᾳ Σύνοδον. Ἐάν ὁμοῦς κινδυνεύῃ τινὰς εἰς θάνατον, πρέπει νὰ μεταλαμβάνῃ καὶ ἀφ' οὗ φάγη, κατὰ τὸν θ'. τοῦ ἀγίου Νικηφόρου. Ὁ δὲ Χρυσόστομος κατηγορηθεὶς, διατί ἐκοινωνήσῃ τινὰς ἀφ' οὗ ἔφαγε, γράφει ἐν τῇ πρὸς Κυριακὸν Ἐπισκόπον ἐπιστολῇ· εἰ μὲν τοῦτο ἐποίησα, ἐξαλειφθεὶν τὸ ὄνομά μου ἐκ τῆς βίβλου τῶν Ἐπισκόπων. Εἰ δὲ ἀπαξ καὶ τοῦτό μοι λέγουσι, καὶ φιλονεικοῦσι, καθελέτωσαν τὸν Παῦλον, ὃς μετὰ τὸ δειπνῆσαι, δλόκληρον τὸν οἶκον ἐβάπτισε. Καθελέτωσαν δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Χριστὸν, ὃς μετὰ τὸ δειπνῆσαι τοῖς Ἀποστόλοις τὴν κοινωνίαν ἔδωκεν. Ὅθεν καὶ οἱ μέλλοντες μεταλαβεῖν, ἕως πρὸ τοῦ μεσονυκτίου ἔχουν τὴν ἄδειαν νὰ πίνουν νερὸν, καὶ μετὰ ταῦτα πρέπει νὰ μὴ βάλουν τίποτε εἰς τὸ στόμα, ἕως οὗ νὰ μεταλάβουν. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν ζθ'. Ἀποστολικόν.»

ΚΑΝΩΝ Α'.

Πάντα πρὸς οἰκοδομὴν τῆς Ἐκκλησίας βουλόμενοι διαπράττεσθαι, καὶ τοὺς ἐν ταῖς βαρβαρικαῖς Ἐκκλησίαις ἱερέας οικονομεῖν διεγνώκαμεν, ὥστε, εἰ τὸν Ἀποστολικὸν Κανὸνα τὸν περὶ τοῦ προφάσει εὐλαβείας τὴν οικεῖαν γαμετὴν μὴ ἐκβάλλειν, ὑπεραναβαίνειν τε οἷόν τε δεῖν, καὶ πέρα τῶν ὀρισθέντων ποιεῖν, ἐκ τούτου μετὰ τῶν οικείων συμφωνοῦντες συμβίων, τῆς πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίας ἀπέχονται. Ὅρίζομεν, τούτους μηκέτι ταύταις συνοικεῖν, καθ' οἰονδήποτε τρόπον, ὡς ἂν ἡμῖν ἐντεῦθεν ἐντελῆ τῆς ὑποσχέσεως παρέξοιεν τὴν ἀπόδειξιν. Πρὸς τοῦτο δὲ αὐτοῖς, οὐδὲ ἄλλο τι, ἢ διὰ τὴν τῆς γνώμης μικροψυγίαν, καὶ τὸ τῶν ἡθῶν ἀπεξενωμένον καὶ ἀπαγές ἐνδεδώκαμεν.

Ἀποστ. ε'. τῆς
ς'. ιβ'. ιγ'. μη'.
τῆς ἐν Γάγγ. δ'.
τῆς Καρθ. γ'.
δ'. λγ'.

Ἑρμηνεία.

Ἐπειδὴ οἱ εἰς τὴν Βαρβαρίαν τῆς Ἀφρικῆς εὐρισκόμενοι ἱερωμένοι, ὡς εἶπομεν, θέλοντες νὰ ὑπερβαίνουσι τὴν νομοθεσίαν τοῦ ἐ. Ἀποστολικοῦ, ὃς τις προστάζει, νὰ μὴ χωρίζῃ τινὰς ἱερωμένους τὴν γυναῖκά του μὲ πρόφατιν εὐλαβείας, συμφωνοῦσι μὲ τὰς γυναῖκάς των καὶ ἀπέχουσι ἀπὸ τὴν σαρκικὴν μίξιν· διὰ τοῦτο ὁ παρὼν Κανὼν ὀρίζει, ὅτι, οἱ οὕτω ποιήσαντες, νὰ μὴ συγκατοικοῦσι πλέον μὲ τὰς γυναῖκάς των ταύτας κατ' οὐδένα τρόπον, ἕνα μὲν, διὰ νὰ δείξουν μὲ τὸν χωρισμὸν αὐτὸν τῆς συνοικῆσεως, ὅτι ὄχι διὰ ὑποκριτικὴν καὶ ψεύτικην εὐλάβειαν, ἀλλὰ ἀληθῶς διὰ τὸν πόθον τῆς σωφροσύνης καὶ παρθενίας ἔκαμαν τὴν τοιαύτην ὑπόσχεσιν καὶ συμφωνίαν, καὶ ἄλλο δὲ, διατί ἀπὸ τὴν συνεχῆ θεωρίαν καὶ συναναστροφὴν τῶν γυναικῶν τους, παρακινουῦνται πάλιν εἰς μίξιν σαρκικὴν μετ' αὐτῶν. Πλὴν καὶ τοῦτο, λέγει, ἐσυγχωρήσαμεν εἰς αὐτοὺς, ὄχι διὰ ἄλλην αἰτίαν, ἀλλὰ διὰ τὸ μικρόψυχον τῆς γνώμης των, διὰ τὸ ἀγριὸν αὐτῶν ἦθος, κατὰ τὸν Ζωναρᾶν, ἢ διὰ τὸ ἀπεξενωμένον τῆς εὐταξίας τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡθῶν, κατὰ τὸν Βαλαμῶνα, καὶ διὰ τὸ ἀστήρικτον τῆς πίστεως αὐτῶν, (καὶ ὅρα ὅτι τοῦτο τὸ ἴδιον ὁποῦ συγχωρεῖ ἡ Σύνοδος εἰς τὴν Βαρβαρίαν διὰ τὰς αἰτίας ταύτας, εἰς τὴν Ρώμην δὲν συγχωρεῖ νὰ γίνεταί, διὰ τὴν ἡμερότητα τῶν ἡθῶν, διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν, καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ μ' ὅλον ὁποῦ ἡ συνήθεια αὕτη ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους ἠκολούθησε καὶ εἰς τὴν Βαρβαρίαν, κατὰ τὸν δ'. τῆς ἐν Καρθ.). Ἀνάγνωθι καὶ τὸν ἐ. Ἀποστολικόν, καὶ τὸν ιβ'. καὶ ιγ'. τῆς ς'.

ΚΑΝΩΝ ΑΑ'.

Τοὺς ἐν ταῖς εὐκτήριοις οἰκοῖς, ἔνδον οικίας τυγχάνουσι, λειτουργοῦντας Κληρικοὺς, ἢ βαπτίζοντας ὑπὸ γνώμην τοῦτο πράττειν τοῦ κατὰ τόπον Ἐπισκόπου, ὀρίζομεν, ὥστε, εἰ τις Κληρικὸς, μὴ τοῦτο οὕτω παραφυλάξῃ, καθαιρείσθω.

Ἀποστ. λα'.
τῆς δ'. ιη'. τῆς
ς'. λδ'. νθ'. τῆς
α'. καὶ β'. ιβ'.
ιγ'. ιδ'. ιε'. τῆς
ἐν Γάγγ. ς'. τῆς
Ἀντιοχ. ε'. τῆς
Λαοδ. νη'. τῆς
Καρθ. ι. ξβ'.

Ἑρμηνεία.

Δὲν συγχωρεῖ ὁ παρὼν Κανὼν νὰ λειτουργοῦσιν, ἢ νὰ βαπτίζουσι οἱ ἱερωμένοι μέσα εἰς κάμερον, καὶ ὄνδᾶν οἴκου τινὸς εὐκτήριον, ἢτοι διωρισμένον, καὶ ἀφιερωμένον εἰς προσευχὴν, ἀνεγκαινίστον, χωρὶς ἄδειαν καὶ γνώμην τοῦ κατὰ τόπον Ἐπισκόπου· διότι τοῦτο εἶναι παρασυναγωγὴ καὶ ἀποστασία κατὰ τοῦ ἐπισκόπου, ἀλλὰ τοῦτο νὰ κάμνουσι μὲ τὴν γνώμην αὐτοῦ καὶ ἄδειαν. Ὅποιος δὲ δὲν ἤθελε φυλάξῃ τοῦτο, ἄς καθαιρέται (1).

(1) Σημειοῖ δὲ ὁ Φώτιος (τίτλ. γ'. κεφ. ιδ'), ὅτι ὁποῖος ἤθελεν ἐκτελέσει ἱερὰν λειτουργίαν εἰς τόπον ἰδιωτικὸν (ἦγουν κοινόν, καὶ οὐχὶ εὐκτήριον, ὡς ἐρμηνεύουσι τινες), ἐν τζεφτιλίφ, ἢ χωρίῳ, ἢ ἄλλου ἀφήσῃ νὰ τὴν ἐκτελέσουν, ἔξω ἀπὸ τοὺς ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως διωρισμένους εἰς τοῦτο, ὁ τόπος, εἰς τὸν ὁποῖον

ἔγινεν ἡ λειτουργία μὲ τὴν εἰδήσιν τοῦ οἰκοκυρίου, νὰ ἀφιερώνεται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ χωρίου ἐκεῖνου, διὰ τοῦ Ἐπισκόπου καὶ Οἰκονόμου, καὶ Ἀρχοντος. Εἰ δὲ ὁ οἰκακύριος δὲν εἶχεν εἰδήσιν, δὲν ζημιώνεται αὐτός, ἀλλὰ οἱ γινώσκοντες τοῦτο ἐξορίζονται, καὶ τὰ πράγματά των ἀφιερώνονται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Σ υ μ φ ω ν έ α .

«Τούτον τὸν ἴδιον Κανόνα αὐτολεξεὶ ἀναφέρουσα ἡ α'. καὶ β'. Σύνοδος ἐν τῷ ιβ'. αὐτῆς Κανόνι, ἐπικυροῦ, προσθέτουσα, ὅτι ἐκεῖνοι ὅπου ἔχουν νὰ λειτουργοῦν μέσα εἰς τὰ εὐκτήρια τῶν ὁσπητίων ἱερεῖς, πρέπει νὰ ᾔ- ναι διωρισμένοι ἀπὸ τὸν Ἀρχιερέα. Ὅποιος δὲ μὴ ὄντας διωρισμένος καὶ συγκεχωρημένος ἀπὸ αὐτὸν, τολμή- σει νὰ λειτουργήσῃ εἰς αὐτὰ, νὰ καθαιρέται, οἱ δὲ συγκοινωνήσαντες μὲ αὐτὸν λαῖκοι νὰ ἀφορίζωνται. Ὁ δὲ νη'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ, λέγων, ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνεται λειτουργία ἀπὸ Ἀρχιερεῖς, ἢ Ἱερεῖς εἰς τοὺς οἴκους, δὲν ἐναντιώνεται εἰς τὸν παρόντα Κανόνα, ἐπειδὴ δὲν λέγει ἐκεῖνος νὰ μὴ γίνεται λειτουργία εἰς τὰ εὐκτήρια τῶν οἴκων, ὡσπερ λέγει οὗτος, ἀλλὰ εἰς τοὺς οἴκους ἀπλῶς, δηλ. εἰς τοὺς κοινούς, τὸ ὅποιον εἶναι ἐμποδισμέ- νον, ἂν γένη, χωρὶς μεγάλην ἀνάγκην. (1) Ὁ δὲ νθ'. τῆς παρούσης σ'. καθαιρεῖ τοὺς Κληρικούς ἐκεῖνους ὅπου βαπτίσουν μέσα εἰς εὐκτήριον οἶκον τινός, καὶ ὄχι εἰς τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν, τοὺς δὲ συγκοινωνήσαντας αὐτοῖς λαῖκούς, ἀφορίζει. (2) Ἀνάγνωθι καὶ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ λα'. Ἀποστολικοῦ.

τοῦ τόπου. Ὁ δὲ Βαλσαμῶν λέγει, ὅτι τὰ ἀντιμίσια καθιερώ- νονται ἀπὸ τὸν Ἀρχιερέα διὰ τοῦτο τὸ τέλος, διὰ νὰ τίθενται εἰς τὰς ἀγίας τραπέζας τῶν εὐκτηρίων οἴκων, καὶ νὰ λογίζων- ται κατὰ τὴν ὀνομασίαν τῶν ἀντὶ καθιερωμένης ἀγίας Τραπέζης (μίσια γὰρ λατινιστὶ θίλει νὰ εἰπῇ τράπεζα, καθ' ἣ καὶ μεν- σάλια λέγονται. τὰ ἐν τραπέζαις ἀπλούμενα ὀθόνια), καὶ οἱ λαμ- βάνοντες αὐτὰ ἀπὸ τοὺς Ἀρχιερεῖς Ἱερεῖς, φαίνεται ὅτι κατὰ τὸ σιωπώμενον λαμβάνουσιν ἐν ταύτῃ καὶ τὴν ἄδειαν ἀπὸ αὐ- τοῦ νὰ λειτουργοῦσιν εἰς τὰ τοιαῦτα εὐκτήρια μὲ αὐτὰ. Λέγει δὲ καὶ ὁ Κίτρος Ἰωάννης ἀποκρίσ. ιγ'. ὅτι οὐχ ἁμαρτάνει ὁ λειτουργήσας ἱερεὺς ἢ βαπτίσας μὲ ἀντιμίσια εἰς ἴδιον τόπον οἴκου, ἢ καϊκίου ξεχωρισμένου μὲ ἀγίας Βικόνιας, καθὼς καὶ οἱ Βασιλέων Ἱερεῖς, εἰς οἰκίσκον βαδβίκινον ἱεουργοῦσιν ἔξω εἰς πεδιάδας ἐρήμους. Τοῦτο τὸ ἴδιον λέγει καὶ ὁ Βαλσαμῶν ἀποκρίσ. ιδ'. ὁ δὲ χωρὶς ἀντιμισίου λειτουργῶν εἰς τοιοῦτους τόπους, καθαιρέται. Τὰ δὲ ἀντιμίσια ταῦτα πρέπει νὰ ἔχουν ραμμένας μερίδας μαρτυρικῶν λειψάνων, ἵνα ἀληθῶς πληροῦσι τὸν τόπον τῆς καθιερωμένης Τραπέζης, καθὼς καὶ ἡ περὶ καθιερώσεως ἀν- τιμισίων διάταξις τοῦ Εὐχολογίου διατάσσει. Δι' ἧ καὶ ἐν τῇ Μοσχοβίᾳ χωρὶς ἀγίων λειψάνων ἀντιμίσια ποτὲ δὲν μετα- χειρίζονται. Ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ η'. τῆς ζ'.

(1) Βίβα χωρὶς μεγάλην ἀνάγκην, διατὶ κατὰ τὸν μέγαν Βα- σίλειον (κατ' ἐπιτομ. ὄρω τι.) μήτε τὸ κοινὸν δεῖπνον πρέπει νὰ ἐσθῆ τινὰς εἰς Ἐκκλησίαν, μήτε τὸ Κυριακὸν δεῖπνον εἰς οἰ- κίαν κοινήν, ἔξω μόνον ἂν εἰς ἀνάγκης καιρὸν διαλέξῃ τινὰς κα- θαρώτερον τόπον καὶ οἶκον. Δι' ἧ καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ διωγ- μοῦ οἱ Ἀπόστολοι προστάζουσι τὸν Ἐπίσκοπον νὰ κάμνῃ σύ- ναξιν εἰς τοὺς οἴκους, διὰ νὰ μὴ πηγαίῃ κἀνάς εὐσεβὴς εἰς Ἐκκλησίαν καὶ σύναξιν ἀσεβῶν. Φαίνονται δὲ εἰς τὴν ἐκκλη- σιαστικὴν ἱστορίαν πολλὰ σημειώσεως ἀξία ὑπὸ τῆς ἀνάγκης γε- νόμενα. Ἀναγινώσκωμεν γὰρ, ὅτι ὁ ἱερομάρτυς Λουκιανὸς ὁ τῆς Ἀντιοχείας Πρεσβύτερος, ἐν τῇ φυλακῇ εὐρισκόμενος, ἐπάνω εἰς τὸ στήθος τοῦ ἱεροῦργου, στήσας κύκλῳ ὡς ἐν τάξει ναοῦ, τοὺς ἐκεῖ εὐρεθέντας Κληρικούς καὶ πιστούς. Ἀλλὰ καὶ Θεοδώρητος ὁ Κύρου Ἐπίσκοπος, εἰς τὴν ἐρημίαν εὐρισκόμενος εἰς τόπον ἀστέγαστον, μεταχειρισθεὶς τὰς χεῖρας τοῦ Ἱεροδιακόνου ἀντὶ ἀγίας Τραπέζης, ἐπάνω εἰς αὐτὰς τὴν θείαν Μυσταγωγίαν ἐτέ- λειεν, ἐπειδὴ τὰ στήθη, καὶ αἱ χεῖρες τοῦ Ἱερέως εἶναι τιμιώ- τεραι καὶ ἱερώτεραι, κατὰ τὸν Χρυσόστομον, ἀπὸ τὴν πέτρινην τράπεζαν, καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς ἄψυχα σκεύη. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἶναι παλαιάσαι σπάνια. Διὰ τὰ εὐκτήρια ὁμοίως, ἢ καὶ διὰ κάθε ἄλλον τόπον, ὅπου ἡ ἀνάγκη τὸ φέρει διὰ νὰ γίνεται λειτουργία,

τὰ καλούμενα ἀντιμίσια εἶναι ἀπαραίτητα. Ἐἰ δὲ καὶ ἀπορεῖ τινὰς, τί γίνεται ὁ οἶκος ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὅποιον ἐπροσφέρθησαν Μυστήρια, ὅταν σκλαβωθῇ ἀπὸ πολέμους, μένει ἱερός, ἢ κοινός; ἢς θεωρήσῃ τὴν ὑπομείωσιν τοῦ κδ'. τῆς δ'. λέγει δὲ καὶ ὁ Συνέσιος, ὅτι ὁ οἶκος ἐκεῖνος, ἢ ὁ τόπος, εἰς τὸν ὅποιον οἱ ἀν- θρωποι συναχθέντες ἐπροσευχήθησαν κατὰ τὸ σῆμα ἐν καιρῷ ἐπιδρομῆς ἐθνῶν δὲν γίνεται ἀπὸ τοῦτο ἱερός, διατὶ καὶ ὅσα ὁσπήτια εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ἀρειανισμοῦ ἐδέχθησαν εὐχὰς καὶ Μυστήρια, ἔμειναν πάλιν ἰδιωτικά καὶ κοινὰ ὡς τὸ πρότερον.

(2) Ἀγκαλὰ καὶ ἡ παρούσα Σύνοδος ἐν τῷ λα. τοῦτου Κανόνι συγχωρῇ νὰ γίνεται βάπτισμα εἰς εὐκτήριον οἶκον μὲ τὴν ἄ- δειαν τοῦ Ἀρχιερέως, εἰς τὸν νθ'. ὁμοίως Κανόνα αὐτῆς φαίνεται ὅτι παντελῶς ἐμποδίζει τὸ νὰ γίνεται βάπτισμα ἐν εὐκτηρίῳ οἴ- κῳ, καθὼς λέγει καὶ ὁ Ζωναράς, ὄχι ἐναντιομένη αὐτῇ εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς, ἀλλὰ διὰ ταύτας ἴσως τὰς ἀφορμὰς, ἵνα ἐν ταῖς κα- θολικαῖς Ἐκκλησίαις συναθροιζόμενοι πολλοὶ χριστιανοὶ, εὐρί- σκωνται τοῦ βαπτίσματος μάρτυρες εἰς κάθε καιρὸν, καὶ ἵνα καταγράφωνται εἰς τοὺς Κώδικας τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας τὸ ὄνομα καὶ ὁ χρόνος τῶν βαπτιζομένων, καὶ ἐκ τούτου νὰ μὴ γίνεται τοῦτο τὸ ἀνόμημα νὰ διπλοβαπτίζεται ὁ βαπτισθεὶς, ἐὰν δὲν εὐρίσκωνται μάρτυρες τοῦ ὅτι ἐβαπτίσθη ποτὲ κατὰ τὸν π'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ, καὶ πδ'. τῆς παρούσης σ'. ὁμοίως καὶ διὰ νὰ ᾔναι γνωστὸς εἰς ὄλους ὁ ἀνάδοχος τοῦ βαπτιζομένου, καὶ ἐντεῦθεν νὰ μὴ ἀκολουθῇ συγγένεια πνευματικῆ, ὅταν ὁ βαπτι- σθεὶς ἔχῃ νὰ ὑπανδρευθῇ, τὰ ὅποια καὶ τὰ δύο εὐκολα ἠδύ- ναντο νὰ γένουν, ἐὰν ἤθελε βαπτισθῇ ἐν εὐκτηρίῳ οἴκῳ, μὴ συ- ναθροιζομένων ἐκεῖσε τοσοῦτων Χριστιανῶν. Ἴσως δὲ ἐμποδίζει τὸ ἐν τοῖς εὐκτηρίοις βάπτισμα, ὅταν παρὰ γνώμην τοῦ Ἀρχιε- ρέως γίνεται, ὡσπερ δηλαδὴ ἐμποδίζει καὶ τὴν ἐν εὐκτηρίῳ οἴ- κῳ λειτουργίαν παρὰ γνώμην αὐτοῦ. Ἔστι δὲ καὶ τρίτη αἰτία, διὰ τὴν ὅποιαν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις, καὶ οὐχὶ ἐν εὐκτηρίοις πρέ- πει νὰ γίνεται τὸ βάπτισμα, διατὶ ὁ ἱερεὺς πρέπει νὰ προσκο- μίξῃ πρῶτον, ἔπειτα φορεμένος ὢν πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στο- λὴν, νὰ εὐγαίῃ, καὶ νὰ βαπτίξῃ τὸ παιδίον, καὶ μετὰ τὸ βᾶ- πτισμα νὰ ἀρχινᾷ τὴν θείαν λειτουργίαν, καὶ ἐν τῷ τέλει αὐ- τῆς νὰ μεταλαμβάνῃ τὸ βαπτισθὲν βρέφος. Διατὶ καθὼς ἡ φύ- σις, εὐθὺς ὅπου γεννηθῇ σωματικῶς τὸ βρέφος, τοῦ ἠτοίμασε τὸ γάλα τροφὴν σωματικὴν, ἔτσι καὶ ἡ χάρις, εὐθὺς ὅπου τὸ βρέ- φος γεννηθῇ πνευματικῶς διὰ τοῦ βαπτίσματος τοῦ ἐτοιμάζει τὴν θείαν κοινωνίαν διὰ τροφὴν πνευματικὴν. Ἐὰν ὁμοίως κιν- δυνεύῃ τὸ βρέφος, βαπτίζεται εἰς ὅποιον καιρὸν, καὶ εἰς ὅποιον τόπον τύχῃ.

ΚΑΝΟΝ ΑΒ'.

Ἐπειδὴ εἰς γνῶσιν ἡμετέραν ἦλθεν, ὡς ἐν τῇ τῶν Ἀρμενίων χώρα, οἶνον μόνον ἐν τῇ ἱερᾷ τραπέζῃ προσάγουσιν, ὕδωρ αὐτῷ μὴ μιγνύντες οἱ τὴν ἀναίμακτον θυσίαν ἐπιτελοῦντες, προτιθέμενοι τὸν τῆς Ἐκκλησίας διδάσκαλον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, φάσκοντα, διὰ τῆς εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον ἐρμηνείας, ταῦτα· «Τίνος ἕνεκεν οὐχ ὕδωρ ἔπιεν ἀναστάς, ἀλλ' οἶνον; ἄλλην αἵρεσιν πονηρὰν πρόρριζον ἀνασπῶν. Ἐπειδὴ γὰρ εἰσὶ τινες ἐν τοῖς μυστηρίοις ὕδατι κεκρημένοι, δεικνύς ὅτι καὶ ἠνίκα τὰ μυστήρια παρέδωκε, καὶ ἠνίκα ἀναστάς, χωρὶς μυστηρίων ψιλὴν τράπεζαν παρετίθετο, οἶνω ἐχρήτο, ἐκ τοῦ γεννήματος, φησὶ, τῆς ἀμπέλου. [Ὁμιλία πβ'.] Ἀμπελος δὲ, οἶνον οὐχ ὕδωρ γεννᾷ. Ἐκ τούτου τε τὸν διδάσκαλον οἶοντα ἀνατρέπειν τὴν τοῦ ὕδατος ἐν τῇ ἱερᾷ θυσίᾳ προσαγωγὴν. [Ματθ. κς'. 29.] Ὡς ἂν μὴ καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν κατέχοντο τῇ ἀγνοίᾳ, τὴν τοῦ πατρὸς διάνοιαν ὀρθοδόξως ἀποκαλύπτομεν. Τῆς γὰρ πονηρᾶς τῶν ὑδροπαραστατῶν αἵρέσεως παλαιᾶς ὑπαρχούσης, ἢ ἀντὶ οἴνου, μόνω τῷ ὕδατι ἐν τῇ οἰκείᾳ θυσίᾳ κέχρηται, ἀνασκευάζων οὗτος ὁ Θεοφόρος ἀνὴρ τὴν παράνομον τῆς τοιαύτης αἵρέσεως διδαχὴν. καὶ δεικνύς, ὡς ἐξ ἐναντίας τῆς Ἀποστολικῆς ἴενται παραδόσεως, τὸν εἰρημένον κατεσκέυασε λόγον. Ἐπεὶ καὶ τῇ κατ' αὐτὸν Ἐκκλησίᾳ, ἐνθα τὴν ποιμαντικὴν ἐνεχειρίσθη ἡγεμονίαν, ὕδωρ μιγνύναι παρέδωκεν, ἠνίκα τὴν ἀναίμακτον θυσίαν ἐπιτελεῖσθαι δεήσειεν, τὴν ἐκ τῆς τιμίας πλευρᾶς τοῦ λυτρωτοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, ἐξ αἵματος καὶ ὕδατος κρᾶσιν παραδεικνύς, ἥτις εἰς ζωοποίησιν παντὸς τοῦ κόσμου ἐξεχύθη, καὶ ἀμαρτιῶν ἀπολύτρωσιν. Καὶ κατὰ πάσας δὲ Ἐκκλησίας, ἐνθα οἱ πνευματικοὶ φωστῆρες ἐξέλαμψαν, ἢ Θεόδοτος αὕτη τάξις κρατεῖ. Καὶ γὰρ καὶ Ἰάκωβος, ὁ κατὰ σάρκα Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἀδελφός, ὃς τῆς Ἱεροσολυμιτῶν Ἐκκλησίας πρῶτος τὸν θρόνον ἐνεπιστεύθη, καὶ Βασίλειος, ὁ τῆς Καισαρέων Ἐπίσκοπος, οὗ τὸ κλέος κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην διέδραμεν, ἐγγράφως ἡμῖν τὴν μυστικὴν ἱεουργίαν παραδεδωκότες, οὕτω τελειοῦν ἐν τῇ Θεῖᾳ λειτουργίᾳ ἐξ ὕδατος καὶ οἴνου τὸ ἱερὸν ποτήριον ἐκδεδώκασι. Καὶ οἱ ἐν Καρθαγένῃ συναχθέντες ὅσοι Πατέρες, οὕτω ρητῶς ἐπεμνήσθησαν, ἵνα ἐν τοῖς ἁγίοις μηδὲν πλέον τοῦ σώματος, καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου προσενεχθεῖη, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος παρέδωκε, τουτέστιν ἄρτου καὶ οἴνου, ὕδατι μεμιγμένου. Εἴ τις οὖν Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, μὴ κατὰ τὴν παραδοθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων τάξιν ποιῇ, καὶ ὕδωρ οἶνω μιγνύς, οὕτω τὴν ἄχραντον προσάγοι θυσίαν, καθαιρείσθω, ὡς ἀτελῶς τὸ μυστήριον ἐξαγγέλλων, καὶ καινίζων τὰ παραδεδωμένα.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανὼν διορθώνει τὴν κακὴν συνήθειαν, ὅπου ἐπεκράτησεν εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀρμενίων, τὸ νὰ λειτουργοῦσι δηλ. μὲ μοναχὸν κρασί, χωρὶς νὰ τὸ ἐνώσουσι μὲ νερόν, κατὰ τὴν τῆς ἐκκλησίας παράδοσιν. Ἐπειδὴ δὲ αὐτοὶ φέρουσιν, εἰς βεβκίωσιν τῆς τοιαύτης τῶν συνηθείας, μαρτυρίαν ἀπὸ τὴν ἐξήγησιν, ὅπου κάμνει εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, καὶ νομίζουσιν, ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸς Πατὴρ μὲ τὸ νὰ λέγῃ ἐκεῖ, ὅτι ὁ Κύριος, καὶ πρὸ τῆς Ἀναστάσεως, καὶ μετὰ τὴν Ἀνάστασιν, ἐμεταχειρίσθη κρασί, ἀναίρει διὰ τοῦ λόγου τούτου τὴν εἰς τὰ μυστήρια ἔνωσιν τοῦ ὕδατος. Διὰ ταύτην τὴν σφλερὰν ἔνοιαν αὐτῶν, οἱ Πατέρες οὗτοι φανερώουσι τὸ ἀληθὲς νόημα τῶν λόγων τοῦ ἁγίου, λέγοντες· Ὅτι μὲ τὸ νὰ ἦτον παλαιὰ αἵρεσις ὀνομαζομένη τῶν ὑδροπαραστατῶν (1), οἵτινες ὕδωρ μόνον ἐμεταχειρίζοντο εἰς τὴν Θεῖαν μυσταγωγίαν, καὶ ὄχι κρασί, ὁ Θεὸς Χρυσόστομος ἀνατρέπων τὴν τοιαύτην αἵρεσιν, οὕτω τὸν λόγον ἐπέφερε, καὶ ὄχι ὡς δεχόμενος τὴν πονηρὰν ταύτην τῶν ὑδροπαραστατῶν συνήθειαν, ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ ἴδιος Χρυσόστομος διὰ τῆς Θεῖας αὐτοῦ λειτουργίας παρέδωκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅτι ἐν τῇ ἀναίμακτῳ θυσίᾳ τῶν μυστηρίων, νὰ σμίγεται νερόν μὲ κρασί, εἰς παράστασιν τοῦ αἵματος, καὶ ὕδατος ὅπου εὐγήκεν ἀπὸ τὴν τιμίαν πλευρὰν τοῦ Κυρίου, κρεμαμένου εἰς τὸν σταυρὸν, διὰ τὴν ἄφεσιν τῶν ἀμαρτιῶν, καὶ ζωοποίησιν ὅλου τοῦ κόσμου, κατὰ τὸ εὐαγγελικὸν ἐκεῖνο ρητόν· εἰς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε, καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ (2). Οὐ μόνον δὲ ὁ Χρυσόστομος, ἀλλὰ καὶ Ἰάκωβος ὁ ἀδελφόθεος, καὶ πρῶτος Ἱεράρχης τῶν Ἱερο-

(1) Οἱ ὑδροπαραστάται, ἦτοι οἱ ὕδωρ ἀντὶ οἴνου προσφέροντες, ἀρχηγὸν τῆς αἵρέσεως αὐτῶν εἶχον Τατιανὸν, τὸν τοῦ ἁγίου Ἰουστίνου μαθητὴν πρότερον χρηματίσαντα. Θεοδώρ. αἰρετικ. κακομύθ. βιβλ. α'. κεφ. κ'.

(2) Διπλοῦν ἐστάθη τὸ θαῦμα τῆς ἀκράτου πλευρᾶς τοῦ Κυρίου, ὄχι μόνον· διατὶ ἐξέβλυσεν αἷμα καὶ ὕδωρ, τὸ μὲν αἷμα ὡς ἀνθρώπου, τὸ δὲ ὕδωρ, ὡς ὑπὲρ ἀνθρώπου, κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, ἀλλὰ καὶ διατὶ ἐξέβλυσαν αὐτὰ ζεστά καὶ ζωντανὰ, ὡς ἂν ὅπου ἦτο ἡ πλευρὰ ἐκείνη ζῶσα, καὶ ζωοποιὸς διὰ

τὴν καθ' ὑπόστασιν ἔνωσιν τῆς ζωοποιῆς Θεότητος, κατὰ τὸν Θεσσαλονικῆς Συμεῶν. Ὅθεν, διὰ νὰ παρασταίνεται μὲν τὸ ἀθαῦμα, ἐνομοθετήθη νὰ βάλλεται αἷμα καὶ ὕδωρ εἰς τὸ ἅγιον Ποτήριον. Διὰ νὰ παρασταίνεται δὲ καὶ τὸ δεύτερον, διατάχθη ἔνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς, ὡς λέγει ὁ Βαλσαμών, καὶ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Γερμανὸς, νὰ βάλλεται τὸ ὕδωρ τοῦτο ζεστὸν καὶ κοχλάζον ἐν τῷ καιρῷ τοῦ Κοινωνικοῦ, ὄχι ψυχρὸν, ἢ χλιαρὸν, ἵνα καὶ αὐτὸς ὁ ἱερεὺς, καὶ οἱ λοιποὶ μεταλαμβάνοντες αὐτὰ οὕτω ζεστά, διατεθῶσιν, ὅτι μεταλαμβάνουσι καθὼς τότε ἐξῆλ-

σολύμων. (1) Καὶ ὁ μέγας Βασίλειος εἰς τὰς αὐτῶν λειτουργίας παρέδωκεν νὰ τελειοῦται τὸ ἅγιον ποτήριον ἀπὸ κρασί καὶ νερόν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐν Καρθαγ. Πατέρες ἐν μὲν κανόνι, ὃν καὶ ἐκθέτουσιν αὐτολεξεί. Ὅποιος

θὸν ἀπὸ τὴν ζωοποιὸν τοῦ Σωτῆρος πλευράν. Σφάλλουσι λοιπὸν, σφάλλουσι πολλὰ οἱ ἱερεῖς ἐκεῖνοι ὅπου ἀμελοῦσιν εἰς τοῦτο, καὶ δὲν ζεσταίνουσι καλὰ τὸ ἅγιον ζέον, ἀλλὰ χλιαρόν τὸ ἐμβάλλουσιν εἰς τὸ Θεῖον Ποτήριον. Διότι βραστόν πρέπει νὰ ᾖ καὶ κοχλάζον αὐτὸ ὅταν ἐμβάλλεται, (ὥστε ὅπου νὰ ζεσταίνεται καὶ τὸ ἅγιον Ποτήριον ἐξ αὐτοῦ), καθὼς καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομά του δηλοῖ. Ζέον γὰρ, θέλει νὰ εἰπῆ βραστόν νερόν. Δι' ὃ καὶ ὁ Θεῖος Νικηφόρος ἐν τῷ γ'. Κανόνι αὐτοῦ λέγει, ὅτι χωρὶς τὸ ζέον ὕδωρ καὶ θερμὸν δὲν πρέπει νὰ λειτουργήσῃ Προσβύτερος. Οἱ δὲ Λατῖνοι μὴ μετὰ θερμοῦ ὕδατος λειτουργοῦντες, νεκρὰν παριστώσι διὰ τοῦτου τὴν ζωσαν θεότητα, καὶ τὴν ὑπ' αὐτῆς ζωοποιουμένην θεῖαν τοῦ Σωτῆρος πλευράν. Πρέπει δὲ οἱ ἱερεῖς νὰ προσέχουν, καὶ εἰς μὲν τὴν ἐπὶ τῆς προθέσεως πρώτην ἐγχύσιν τοῦ ὕδατος ἐν τῷ Ποτηρίῳ νὰ βάλλουν ὕδωρ ὀλιγώτερον, ὕστερον δὲ νὰ βάλλουν τὸ θερμὸν περισσότερον, διὰ δύο αἴτια, καὶ διὰ νὰ θερμανθῆ ἢ προτέρα ἐν τῷ Ποτηρίῳ ἔνωσις, καὶ διὰ νὰ γένη ἡ τοῦ οἴνου καὶ ὕδατος κράσις μετρία, καὶ ὄχι νὰ γίνωνται τὸ ἐναντίον, καὶ νὰ δίδωμεν ἀφορμὴν εἰς τοὺς Λατίνους νὰ μᾶς κατηγοροῦν ὅτι φθειρομεν τὴν κράσιν τοῦ Ποτηρίου μὲ τὸ ὑπερβολικὸν νερόν. Ἀρμόδιον εἶναι εἰς τὸν παρόντα Κανόνα καὶ ἀναγκαιότατον εἰς τοὺς ἱερεῖς, τὸ νὰ προσθεσάμεν ἐν τῇ παρούσῃ ὑποσημειώσῃ, τί πρέπει νὰ γίνεταί ἂν τύχη νὰ χυθοῦν, ἢ νὰ φαγωθοῦν ἀπὸ ζωόφια τὰ θεῖα Μυστήρια. Ὁ μὲν οὖν Συμεὼν ὁ Θεσσαλονίκης, (ἐρωτήσ. πά.) λέγει, ὅτι, ἂν τύχη νὰ χυθοῦν ταῦτα, ὅταν τελειώσῃ ἡ μεγάλη εἴσοδος (ταῦτόν εἰπεῖν πρὸ τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ τῆς μετουσιώσεως), ἢ καὶ φαγῶθῃ ὁ ἄρτος ἐν τῇ προσκομιδῇ ἀπὸ ποντικούς, καὶ μετὰ τὴν μεγάλην εἴσοδον τοῦτο νοηθῆ, πρέπει ὁ ἱερεὺς νὰ ποιῇ δευτέραν ἔνωσιν ἐν τῷ ποτηρίῳ, καὶ νὰ προσκομίξῃ ἕτερον ἄρτον μετὰ τῶν προφτικῶν ρημάτων, ἐπιλέγων καὶ τὴν εὐχὴν τῆς προθέσεως. Ἐπειτα νὰ ἀρχινᾷ τὰς μετὰ τὴν μεγάλην εἴσοδον εὐχὰς, ὡς τελεστικὰς (αἱ γὰρ πρὸ τῆς εἰσόδου λεγόμεναι, δὲν εἶναι χρεῖα νὰ δευτερωθοῦν, ὡς μὴ οὔσαι τελεστικαί)· τὰ δὲ ἐκχυθέντα ἅγια πρέπει νὰ συμμαζωχοῦν καλῶς ὁμοῦ μὲ τὸ χῶμα καὶ τὴν βλῆν παρὰ τοῦ ἱερέως, εἰς σκεῦος ἅγιον, καὶ οὕτω νὰ ἀποθέτωνται εἰς τὸ χωνευτήριον, ἢ εἰς ἄλλον ἱερὸν τόπον ἀσφαλῆ καὶ ἀπάτητον, ἵνα μὴ καταπατηθοῦν, ἢ ἄλλο τι πάθουν ἀπρεπές. Καὶ εἰ μὲν μικρὰ τινα καὶ εὐκίνητα μάρμαρα κατεστρωμένα εἰσὶν ὅπου ἀνεχύθησαν τὰ ἅγια, πρέπει νὰ τὰ εὐγάλη ὀλοκλήρως καὶ νὰ τὰ βάλῃ εἰς τόπον ξεχωριστόν, εἰ δὲ εἶναι μεγάλα καὶ ἀκίνητα, ἢς μὴ τὰ εὐγάλη· ἀλλὰ βαθέως πρέπει μὲ σιμλῆν νὰ τὰ σκάψῃ, κατὰ τὸν τόπον ἐκεῖνον καὶ τὴν ἔκτασιν, καθ' ἣν ἠπλώθησαν τὰ ἅγια, καὶ ὅλα τὰ μαρμαροπελεκίσματα ἐκεῖνα νὰ τὰ ἀποθέτῃ εἰς τὸ χωνευτήριον, πλῆνας ὅλον τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον. Ἐἰ δὲ τὰ ἅγια ὅλα δὲν ἐχύθησαν, ἀλλὰ ἔμεινε καὶ μέρος ἐξ αὐτῶν, πρέπει νὰ βάλῃ καὶ ἄλλο, ὅσον εἶναι χρειώδες πρὸς τὴν ἱεουργίαν. Ἐὰν δὲ τὰ ἅγια πρὸ τῆς τελειώσεως καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ χυθοῦν ἐπάνω εἰς τὰ ἱερὰ ἄμφια τοῦ ἱερέως πολυτελεῖ ὄντα καὶ πολῦτιμα, πρέπει νὰ ἐκπλύνωνται εἰς ξεχωριστόν ἀγγεῖον καλῶς, ὥστε νὰ μὴ μείνῃ τι εἰς αὐτὰ, τὸ δὲ νίμμα ἐκεῖνο καὶ νερόν νὰ ρίπτεται εἰς τὸ χωνευτήριον. Ἐὰν δὲ χυθοῦν εἰς αὐτὰ μετὰ τὴν τελειώσιν καὶ τὴν μετουσίωσιν, πρέπει ἐξ ἀνάγκης καὶ ἀπαρατήτως νὰ κόπτεται τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ἐνδύματος, εἰς ὃ ἐχύθησαν, καὶ νὰ γίνεταί ἱερὸν κάλυμμα, ἐκπλυνόμενον ἐν τῷ τόπῳ

ἐκεῖνῳ ἐν ᾧ καὶ τὰ ἅγια Ποτήρια πλύνονται. Ὁ δὲ ταῦτα ἐκχύσας ἱερεὺς, προηγουμένως μὲν νὰ ἐξομολογήται τὸ ἀμάρτημα εἰς Ἀρχιερέα, καὶ εἰ μὲν ἀπὸ ἀμέλειαν καὶ ἀπροσεξίαν τοῦ τοῦτο ἠκολούθησε, νὰ κανονίζεται ἱκανῶς καὶ νὰ ἀργίκεται πρὸς καιρὸν ἔξω μόνον ἂν ᾖ ἀνάγκη καὶ χρεῖα ἱερέως ἐν τῇ τόπῳ ἐκεῖνῳ· τότε γὰρ οὐκ ἀργίκεται, ἀλλ' ἐπιτιμᾶται διὰ νηστείας, προσευχῆς καὶ μετανουῶν. Ὁ δὲ Βαλσαμῖδον λέγει, ἀποκρίσ. κ'. κατὰ τὰ χειρόγραφα, ἐν δὲ ταῖς ἐκδομέναις αὐτοῦ ἀποκρίσει τοῦτο οὐκ εἴρηται, ὅτι ἂν χυθοῦν τὰ ἅγια πρὸ τοῦ ἁγιασμοῦ, διὰ μετρίου ἐπιτιμίου τὸ πρᾶγμα θέλει ἰατρευθῆ. Ἄν δὲ χυθοῦν μετὰ τὴν μετουσίωσιν, εἰ μὲν ἀπὸ ἀμέλειαν τοῦ ἱερέως, μὲ βαρύτερον ἐπιτίμιον νὰ κανονίζεται οὗτος, καὶ μὲ ἀργίαν τῆς ἱερωσύνης του, εἰ δὲ ἀπὸ δαιμονικῆς συνεργίαν, ἐλαφρότερα νὰ ἐπιτιμᾶται μὲ κανονικὸν ἐπιτίμιον τὸ τοῦτου στανικὸν ἀμάρτημα, διὰ νὰ μὴ φαίνεται ὁ διάβολος ὅτι μὲ τὴν μέθοδον αὐτὴν καὶ συνεργίαν κερδαίνει τὸ νὰ μὴ ἱεουργῆ ἀπαύστως ὁ ἱερεὺς, ἦτοι διὰ νὰ μὴ εὐρίσκη ἀφορμὴν νὰ ἐμποδίξῃ τὸν ἱερέα ἀπὸ τῆς συνεργίως λειτουργεῖν. Αὐτὸ τὸ ἴδιον ἀπαραλλάκτως λέγει καὶ ὁ Κίτρος ἀποκρίσ. ια'. ἐν χειρογράφοις σιωζομένη. Μανουὴλ δὲ ὁ Χαριτόπουλος Κωνσταντινουπόλεως, διὰ συνοδικῆς διαγνώσεως ἐδιήρτισεν ὅτι, ἐὰν οἱ προηγιασμένοι ἄρτοι φαγωθοῦν ἀπὸ γάτους, ἢ ποντικούς, νὰ ἐπιτιμῶνται οἱ ἱερεῖς διατὶ δὲν εἶχον αὐτοὺς εἰς φύλαξιν καὶ ἀσφάλειαν, σελ. 231). τῆς Γιοῦρ Γραικορ. Ὅσοι δὲ ἱερεῖς λειτουργοῦν εἰς παρεκκλησία, πρέπει νὰ προσέχουν μεγάλως διὰ νὰ μὴ ἀρπάσῃ κανένα ποντικὸν τὸν προσκομισθέντα ἄρτον ἀπὸ τὸ ἅγιον Δισκάριον. Ὅθεν καὶ καλὰ πρέπει νὰ τυλίγουν τὸ Δισκάριον μὲ τὸ κάλυμμα, καὶ ὑπηρέτην πρέπει νὰ ἔχουν εἰς τὸ νὰ θεωρῆ τὴν ἁγίαν πρόθεσιν, ἢ καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι νὰ τὴν προσίχουν, ἵνα μὴ διὰ τὴν ἀπροσεξίαν τους φαγῶθῃ ὁ Θεῖος ἄρτος, καὶ ἀκολούθως διὰ τοῦτο ἐπιτιμηθοῦν. Ἐἰ δὲ τύχοι καὶ μουχλιάσουν τὰ ἅγια δῶρα (κατὰ τὰ συμβεβηκότα δηλ. μόνον τοῦ ἄρτου, καὶ τὴν ἐνοῦσαν τοῖς συμβεβηκόσι νοτίδα, κατὰ τὸν Κορέσιον), δὲν πρέπει νὰ τὰ καίῃ, ἢ νὰ τὰ ρίχνῃ ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ χωνευτήριον, ἀλλὰ νὰ τὰ ξηραίνῃ πρῶτον εἰς πυρὰν ἀνθρώκων πυρὸς, μὲ ἐπιτηδειότητα, ὡς λέγει τοῦτο ὁ Ἱεροσολύμων Νεκτάριος, ἔπειτα νὰ τὰ κατασκευάζῃ μὲ γλυκὸ κρασί, καὶ νὰ τὰ τρώγῃ, καθὼς φρονίμως συμβουλεύουσιν οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα ἔμπειροι καὶ διακριτικοί. Ὅμως, διὰ νὰ μὴ ἀκολουθῆ τὸ τοιοῦτον μουχλιάσιμα, πρέπει οἱ ἱερεῖς νὰ ἀφίνουν τὸν ἅγιον ἄρτον νὰ ἀερίζεται ἱκανῶς, ὥς οὐ νὰ ξηρανθῆ ἢ τῶν συμβεβηκότων νοτίς. Ἡ καλλίτερα, ὡς ἄλλοι διακριτικώτεροι λέγουσι, πρέπει οἱ ἱερεῖς ἀσφαλέστερα καὶ εὐκολώτερα νὰ ξηραίνουσι τὸν ἅγιον ἄρτον εἰς πυρὰν ἀνθρώκων πυρὸς καιομένων μὲ πολλὴν ἐπιτηδειότητα, καὶ οὕτω νὰ τὸν φυλάττουσι. Λέγει δὲ ὁ Θεσσαλονίκης Συμεὼν (ἀποκρ. πγ'.) ὅτι ἂν τύχη νὰ λησιμονήσῃ ὁ ἱερεὺς νὰ κάμῃ ἔνωσιν, καὶ σκεπᾶσῃ ἄδειον τὸ Ποτήριον, ἐν τῇ μεγάλῃ δὲ εἰσόδῳ καταλάβῃ τοῦτο, εὐθὺς ἐπάνω εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν νὰ κάμνῃ ἔνωσιν, καὶ νὰ ἀναγινώσκῃ τὴν εὐχὴν τῆς προθέσεως, καὶ οὕτω νὰ τελειοῖ τὴν λειτουργίαν. Ἐἰ δὲ τὸ καταλάβῃ ὅταν ἔχῃ νὰ μεταλάβῃ, πρέπει νὰ κάμνῃ ἔνωσιν, καὶ νὰ λέγῃ τὴν εὐχὴν τῆς Προθέσεως, καὶ νὰ εἰπῆ ἐξ ἀρχῆς τὰς ἀπὸ τὴν μεγάλην εἴσοδον εὐχὰς, καὶ εἰς τὴν ἐπίκλησιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος νὰ σφραγίσῃ τὸ Ποτήριον, καὶ τὰ ἐξῆς νὰ ποιῆ, καὶ οὕτω νὰ μεταλαμβάνῃ.

(1) Σημειώσαι ἀπὸ τοῦ παρόντος Κανόνος, ὅτι εἶναι δεκτὴ ἡ

λοιπόν Ἀρχιερεὺς, ἢ Ἱερεὺς εἰς τὴν Θεῖαν ἱερουργίαν δὲν σμίγει νερὸν μὲ κρασί, κατὰ τὴν Ἀποστολικὴν παράδοσιν, ἃς καθαίρεται. Ἐπειδὴ μὲ τοῦτο, ἀτελὲς κάμνει τὸ μυστήριον τῆς Θείας εὐχαριστίας, καὶ ἀνατρέπει τὰ παραδεδομένα. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν γ'. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΔΓ'.

Ἐπειδήπερ ἔγνωμεν ἐν τῇ Ἀρμενίων χώρᾳ, μόνους ἐν κλήρῳ, τοὺς ἐκ γένους ἱερατικοῦ καταλέγεσθαι, Ἰουδαίκοις ἔθεσιν ἐπομένων, τῶν τοῦτο πράττειν ἐπιχειρούντων, τινὰς δὲ αὐτῶν καὶ μὴ ἀποχειρομένους, Ἱεροψάλτας, καὶ Ἀναγνώστας τοῦ Θεοῦ ναοῦ καθίστασθαι, συνειδόμεν, ὥστε ἀπὸ τοῦ νῦν, μὴ ἐξεῖναι τοῖς εἰς κλῆρον βουλομένοις προάγειν τινὰς, εἰς τὸ γένος ἀποβλέπειν τοῦ προχειριζομένου. Ἀλλὰ δοκιμάζοντες, εἰ ἄξιοι εἴεν κατὰ τοὺς τεθέντας ἐν τοῖς ἱεροῖς Κανόσιν ὅρους, ἐν κλήρῳ καταλεγῆναι, τούτους ἐκκλησιαστικούς προχειρίζεσθαι, εἴτε ἐκ προγόνων γεγονάτιν ἱερέων, εἴτε καὶ μὴ. Ἀλλὰ μηδέ τινα τῶν ἀπάντων συγχωρεῖν, ἐπ' ἄμβωνος, κατὰ τὴν τῶν ἐν κλήρῳ καταλεγομένων τάξιν, τοὺς θεῖους τῷ λαῷ λόγους ὑποφωνεῖν. Εἰ μήτι ἂν ἱερατικῆ κουρᾷ χρῆσθῆται ὁ τοιοῦτος, καὶ τὴν εὐλογίαν ὑπὸ τοῦ οικείου ποιμένος κανονικῶς ὑποδέξηται. Εἰ δέ τις φωραθῆι παρὰ τὰ προγεγραμμένα ποιῶν, ἀφορίζεσθω.

Ἀποστ. οζ'. τῆς ζ'. ιδ'. τῆς Λαοδ. κγ'. τῆς Καρθ. κβ'.

Ἑ ρ μ η ν ε ἰ α.

Καὶ οὗτος ὁ κανὼν τοὺς ἐν τῇ Ἀρμενίων χώρᾳ εὐρισκομένους διορθοῖ, οἵτινες ὄχι μόνον Κληρικούς ἔκαμναν μόνους ἐκείνους ὅπου ἐκατάγοντο ἀπὸ γένος ἱερατικόν, ἀκολουθοῦντες εἰς τὴν συνήθειαν τῶν Ἰουδαίων, οἱ ὅποιοι ἔκαμναν ἱερεῖς τοὺς ἀπὸ μόνῃν καταγομένους τοῦ Λευὶ τὴν φυλὴν, ἀλλὰ καὶ Ψάλτας καὶ Ἀναγνώστας ἐκατάσταιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, χωρὶς χειροθεσίαν Ἀρχιερέως, διοριζόμενοι, ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μὴ ἀποβλέπουσιν ἂν ἦναι ἀπὸ γένος ἱερατικόν ὁ μέλλον χειροτονεῖσθαι, ἀλλὰ νὰ τὸν δοκιμάζουσιν ἂν τῇ ἀληθείᾳ ἦναι ἄξιός διὰ νὰ κληρωθῆ. Καὶ πρὸς τούτοις, ὅτι νὰ μὴ ἀφίνουσιν κἀνένα νὰ ἀναγινώσκη ἐπάνω εἰς τὸν ἄμβωνά τὰ θεῖα λόγια εἰς τὸν λαόν (1), ἂν πρῶτον δὲν λάβῃ ἀπὸ τὸν Ἀρχιερέα Ἀναγνώστου σφραγίδα Κανονικὴν. Ὅποιος δὲ παρὰ ταῦτα ποιῆσῃ νὰ ἀφορίζεται.

Σ υ μ φ ω ν ε ἰ α.

«Καὶ ὁ δ'. δὲ τῆς ζ'. ἐμποδίζει χωρὶς χειροθεσίαν Ἐπισκόπου νὰ μὴ ἀναγινώσκη τινὰς ἐπ' ἄμβωνος, κἄν καὶ Μοναχὸς ἦναι. Ὁ δὲ κβ'. τῆς ἐν Καρθαγ. ἐμποδίζει τὸ νὰ προσκυνοῦσιν οἱ Ἀναγνώσται μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τὸν λαόν. Ὁ δὲ κγ'. τῆς ἐν Λαοδικ. λέγει νὰ μὴ φοροῦν Ὁράριον οἱ Ἀναγνώσται, ὅταν ἀναγινώσκουν. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν οζ'. Ἀποστολικόν».

ΚΑΝΩΝ ΔΔ'.

Καὶ τοῦτο δὲ τοῦ ἱερατικοῦ Κανόνος σαφῶς διαγορεύοντος, ὡς τὸ τῆς συνωμοσίας, ἢ φατρίας ἐγκλημα καὶ παρὰ τῶν ἔξω νόμων πάντῃ κεκώλυται, πολλῶ δὲ μᾶλλον ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ τοῦτο γίνεσθαι ἀπαγορεύειν προσήκει. Καὶ ἡμεῖς παραφυλάττειν σπουδάζομεν, ὥστε εἴ τινες Κληρικοί, ἢ Μοναχοὶ εὐρεθῆεν, ἢ συνωμνύμενοι ἢ φατριάζοντες, ἢ κατασκευὰς τυρεύοντες Ἐπισκόπων ἢ συγκληρικῶν, ἐκπιπέτωσαν πάντῃ τοῦ οικείου βαθμοῦ.

Ἀποστ. λα'. τῆς δ'. ιη'. τῆς α'. καὶ θ'. ιγ'. ιδ'. ιε'. τῆς Ἀντιοχ. ε'. τῆς Καρθ. ι. ξβ'.

τοῦ Ἀδελφοθέου λειτουργία, ἣτις πάλαι μὲν ἐτελεῖτο ἐν Παλαιστίνῃ, τώρα δὲ ἠπράκτησε, καὶ εἰς μερικοὺς μόνον τόπους, καὶ μερικαῖς φοραῖς ἐπιτελεῖται. Ὁ δὲ Βαλσαμών, καὶ Οἰκουμένην Σύνοδον βλέπων δεχομένην αὐτήν, λέγει ὁμως ἐν τῇ α'. ἐρωτήσῃ Μάρκου Ἀλεξανδρείας, ὅτι δὲν εἶναι δεκτὴ, ἴσως διατὶ εἰς μερικὰ φαίνεται νὰ ἦναι νενοθευμένη. Τὸ γὰρ ἐπὶ σοὶ χαίρει, ὅπου λέγει νὰ ψάλλεται μετὰ τὸ, Ἐξαιρέτως τῆς Παναγίας ἀχράντου, δὲν ἦτο παλαιὸν, ἀλλὰ ὑστερινόν, καὶ ὅρα τὴν κατήχησιν. Ἀλλὰ καὶ Ἐμμανουὴλ ὁ Μαλαξὸς εἰς τὸ σκ'. κεφάλαιον τοῦ νομοκάνονος ἱστορεῖ, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐμεταχειρίσθη τὴν λειτουργίαν τοῦ Ἰακώβου ἕως τοὺς καιροὺς τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

ναγνώστης ὑπανεγίνωσκεν εἰς τὸν λαόν ἐφ' ὕψηλῳ τόπου ἐν τῷ μέσῳ ἑστῶς, τὰ δὲ Εὐαγγέλια, ὁ διάκονος ἢ ὁ πρεσβύτερος, κατὰ δὲ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, ὡς λέγουσί τινες, καὶ τὰ Εὐαγγέλια φαίνεται νὰ λέγη γὰρ αὐτὸς ἐν τῷ κατὰ Ἰουλιανοῦ στηλιτευτικῷ α'. τί δὲ, οὐκ ἔμελλε ταῦτα (τὰ εὐαγγελικά δηλ. ἐντάλματα) γινώσκειν ἀκριβῶς, ὁ τῶν θεῶν ὑπανεγνώστης ποτὲ λογίων, καὶ τῆς τοῦ μεγάλου βήματος ἡξιωμένος τιμῆς, ὁ Ἰουλιανὸς δηλαδὴ. Ἀλλ' ἴσως θεῖα λόγια, ἃ ἐκεῖνος ὑπανεγίνωσκεν, ἦσαν καὶ ἄλλαι Γραφαί, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὰ Εὐαγγέλια, τὰ ὅποια λέγει μὲν ὁ ἅγιος ὅτι ἐγίνωσκεν, οὐχὶ δὲ καὶ ὅτι ὑπανεγίνωσκε, κἄν ἢ σύμφρασις τοῦ λόγου οὕτω δίδωσιν νοεῖν. Ἡ τοῦτο οὕτω λέγει ὁ Θεολόγος, καὶ καθ' ὅτι ἐν τοῖς ἀναγνώσμασιν, ἃ ποιοῦσιν οἱ ἀναγνώσται ἐπ' Ἐκκλησίας, καὶ πολλὰ ρητὰ τοῦ Εὐαγγελίου παρενεσπαρμένα εὐρίσκονται.

(1) Σημειῶσαι ὅτι, κατὰ μὲν τὸ β'. βιβλ. κεφ. νζ'. τῶν Ἀποστολικῶν διαταγῶν, τὰ ἄλλα λόγια τῶν Θεῶν Γραφῶν ὁ Ἀ-

Ἑρμηνεία.

Οὗτος ὁ Κανὼν εἶναι ὁ ἴδιος ἢ τῆς δ'. καὶ ἀνάγνωθι τὴν ἑρμηνείαν αὐτοῦ ἐκεῖ, ὅρα δὲ καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ λά. Ἀποστολικοῦ.

ΚΑΝΩΝ ΛΕ'.

Ἀποστ. μ'. τῆς δ'. κβ'. τῆς Ἀντιοχ. κδ'. τῆς Καρθαγ. λ'. πθ'. Ἡ Μὴ ἐξέστω τινὶ τῶν ἀπάντων Μητροπολιτῶν, τελευτῶντος Ἐπισκόπου τελοῦντος ὑπὸ τὸν κατ' αὐτὸν θρόνον, τὰ αὐτοῦ πράγματα, ἢ τῆς κατ' αὐτὸν Ἐκκλησίας ἀφαιρεῖσθαι, ἢ σφετερίζεσθαι, ἀλλ' ὑπὸ παραφυλακὴν ἔστωσαν τοῦ Κλήρου τῆς Ἐκκλησίας, ἧς ὁ τελευτήσας ἐτύχχανε πρόεδρος, μέχρι τῆς ἐτέρου Ἐπισκόπου προαγωγῆς, ἐκτὸς εἰ μὴ Κληρικοὶ ἐν τῇ αὐτῇ Ἐκκλησίᾳ οὐχ ὑπελείφθησαν. Τηνικαῦτα γὰρ ὁ Μητροπολίτης ταῦτα παραφυλάξει ἀμειώτα, τῷ χειροτονησομένῳ Ἐπισκόπῳ πάντα ἀποδιδούς.

Ἑρμηνεία.

Δὲν εἶναι, λέγει ὁ παρὼν Κανὼν, ἀδεια εἰς κανένα Μητροπολίτην, δταν ἀποθάνῃ κανένας Ἐπίσκοπος του, νὰ διαρκάζῃ καὶ νὰ οἰκαιοποιῆται τὰ πράγματα, ἢ τὰ ἐκείνου, ἢ τὰ τῆς Ἐπισκοπῆς του, ἀλλὰ ταῦτα νὰ ἔχουν εἰς φύλαξιν οἱ Κληρικοὶ τῆς Ἐπισκοπῆς, ἕως οὗ γένη ἄλλος Ἐπίσκοπος. Εἰ δὲ εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν ἐκείνην, τυχὸν, δὲν ἔμειναν Κληρικοὶ, τότε ὁ Μητροπολίτης νὰ φυλάττῃ ταῦτα σῶα καὶ ἀνελλιπῆ, ἕως οὗ νὰ τὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸν μέλλοντα χειροτονηθῆναι Ἐπίσκοπον. Ὅρα καὶ τὸν μ'. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΛΓ'.

Ἀποστ. λδ'. τῆς β'. γ'. τῆς δ'. κη'. Ἄνανεούμενοι τὰ παρὰ τῶν ἑκατὸν πενήτηκοντα ἀγίων Πατέρων, τῶν ἐν τῇ Θεοφυλάκτῳ καὶ Βασιλίδι πόλει συνεληθόντων, καὶ τῶν ἑξακοσίων τριάκοντα, τῶν ἐν Χαλκηδόνι συναθροισθέντων νομοθετηθέντα, ὀρίζομεν, ὥστε τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον, τῶν ἴσων ἀπολαύειν πρεσβείων τοῦ τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης θρόνου, καὶ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικαῖς ὡς ἐκεῖνον μεγαλύνεσθαι πράγμασι, δεύτερον μετ' ἐκεῖνον ὑπάρχοντα, μεθ' ὃν ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων Μεγαλοπόλεως ἀριθμείσθω θρόνος, εἶτα ὁ Ἀντιοχείας, καὶ μετὰ τοῦτον, ὁ τῆς τῶν Ἱεροσολυμιτῶν πόλεως.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρὼν Κανὼν ἀνακαινίζει (1) τὸν γ'. Κανόνα τῆς Οἰκουμενικῆς β'. καὶ τὸν κη'. τῆς δ'. τοὺς διαλαμβάνοντας διὰ τὰ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως προνόμια, ὀρίζων, ὅτι αὐτὸς νὰ ἀπολαμβάνῃ τὰ ἴσα, καὶ τὰ αὐτὰ προνόμια μετ' ὃν τῆς Ρώμης, καὶ νὰ μεγαλύνεται εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα, παρομοίως καθὼς καὶ ἐκεῖνος, δεύτερος μετ' ἐκεῖνον ὑπάρχων κατὰ μὴν τὴν τάξιν, τρίτος δὲ ὁ Ἀλεξανδρείας, τέταρτος ὁ Ἀντιοχείας, καὶ πέμπτος ὁ Ἱεροσολύμων, κατὰ μὴν τὴν τάξιν τῆς προαριθμήσεως, καὶ ὑπαριθμήσεως ταύτης νοουμένης καὶ λεγομένης. Ἀνάγνωθι καὶ τοὺς ἀνωτέρω Κανόνας, καὶ τὸν ε'. τῆς α'. καὶ τὴν εἰς ἐκεῖνον ὑποσημείωσιν, ἐν ἧ περι τῶν ε. Πατριαρχῶν ἀναφέρομεν.

ΚΑΝΩΝ ΛΖ'.

Ἀποστ. λς'. τῆς Ἀγκλ. ιη'. τῆς Ἀντιοχ. ις'. ιη'. Ἐπειδὴ κατὰ διαφόρους καιροὺς βαρβαρικαὶ γεγόνασιν ἔφοδοι, καὶ πλείσται πόλεις ἐν τεύθεν ὑποχείριοι τοῖς ἀνόμοις κατέστησαν, ὡς ἐντεῦθεν μὴ δυνηθῆναι τὸν τῆς τοιαύτης πόλεως Πρόεδρον μετὰ τὴν ἐπ' αὐτῷ χειροτονίαν, τὸν οἰκεῖον θρόνον καταλαβεῖν, καὶ ἐν αὐτῷ ἱερατικῇ καταστάσει ἐνιδρυθῆναι, καὶ οὕτω κατὰ τὸ κρατῆσαν ἔθος τὰς χειροτονίας, καὶ πάντα, ἃ τῷ Ἐπισκόπῳ ἀνήκει, πράττειν τε καὶ μεταχειρίζεσθαι ἡμεῖς τὸ τίμιον, καὶ σεβάσιμον τῇ ἱερωσύνῃ φυλάττοντες, καὶ μηδαμῶς πρὸς λύμην τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαίων, τὴν ἐθνικὴν ἐπήρειαν ἐνεργεῖσθαι

(1) Τὰ προνόμια τοῦ Κωνσταντινουπόλεως μετ' ὃν νὰ ᾖναι ἐπιφθονα, ἀθετήθησαν ἀπὸ πολλοὺς κατὰ καιροὺς. Μετ' ὃν νὰ ᾖναι δὲ καὶ καγονικὰ, ἀνεκαινίσθησαν ἀπὸ πολλοὺς κατὰ διαφόρους καιροὺς. Οἷον ἔταξεν ὁ Διόσκορος πέμπτον τὸν Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τὸν γ'. τῆς β'. Κανόνα ἠθέτησεν. Ἄλλ' ἀνεκαίνισε πάλιν αὐτὸν ἢ δ'. Βασιλίσκου δὲ τοῦ τυράννου ἀθετήσαντος αὐτὰ μετὰ Χρυσοβούλλου (εἰ καὶ αὐτὸς πάλιν ὁ ἴδιος ἐδιώρθωσεν αὐτὰ μετὰ ἀνεγγύκλια γράμματα), ὁ Ἰουστινιανὸς ἀνε-

καίνισε ταῦτα. Μετὰ ταῦτα δὲ τοῦ τυράννου Φωκᾶ πρωτεῖον δόντος εἰς τὸν Ρώμης (ὅπερ εἰ καὶ Ἡράκλειος ἀνέτρεψεν), ἡ παροῦσα ἐν Τρούλλῳ Σύνοδος, ἀξίωμα ἔχουσα Συνόδου Οἰκουμενικῆς, ἀνεκαίνισε πάλιν αὐτὰ. Ὅθεν οὐχ ἡμαρτεν, ὡς φλυαροῦσιν ὑπὸ τοῦ φθόνου οἱ Παπισταί, τοῦτο ποιήσασα. Οὐ γὰρ ἀφ' ἑαυτῆς, ἀλλὰ ταῖς πρὸ αὐτῆς Συνοδοῖς ἀκολουθοῦσα, τοῦτο ἐποίησεν. Ὅρα περὶ τῶν προνομίων τοῦ Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὸν τόμ. τῆς Καταλλαγ. Κεφ. ιθ'. σελ. 29, ὅπου, ἀντὶ τοῦ Ἰουστινιανὸς ἔχει ὁ Ζήνων.

βουλόμενοι τοῖς οὕτω χειροτονηθεῖσι, καὶ διὰ τὴν προκειμένην αἰτίαν ἐν τοῖς ἑαυτῶν μὴ ἐγκατασταῖσι θρόνοις, τὸ ἀπροκριμάτιστον τηρεῖσθαι συνεωράκαμεν, ὥστε καὶ χειροτονίας Κληρικῶν διαφόρων κανονικῶς ποιεῖν, καὶ τῆς τῆς προεδρίας αὐθεντία κατὰ τὸν ἴδιον ὅρον κεχρῆσθαι, καὶ βεβαίαν, καὶ νενομισμένην εἶναι πᾶσαν ὑπ' αὐτῶν προϊούσαν διοίκησιν. Οὐ γάρ, ὑπὸ τοῦ τῆς ἀνάγκης καιροῦ, καὶ τῆς ἀκρίβειας περιγραφείσης, ὁ τῆς οἰκονομίας ὅρος περιορισθήσεται.

Ἔ ρ μ η ν ε ἰ α.

Διορίζεται ὁ παρῶν Κανῶν, ὅτι ἐπειδὴ μερικοὶ Ἀρχιερεῖς ἀφ' οὗ ἐχειροτονήθησαν, δὲν ἐδυνήθησαν νὰ ὑπάγουν εἰς τοὺς θρόνους καὶ ἐπαρχίας των (1) μὲ τὸ νὰ αἰχμαλωτίσθησαν αὐτοὶ ἀπὸ βαρβάρων ἐπιδρομῶν, διὰ τοῦτο ἡμεῖς φυλάττοντες τὸ σέβας, καὶ τὴν τιμὴν εἰς τὴν Ἀρχιερωσύνην, καὶ μὴ στέργοντες, ὅτι ἡ τῶν βαρβάρων αἰχμαλωσία νὰ προξενῇ ἐμπόδιον εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ δίκαια, ὀρίζομεν, ὥστε, οἱ οὕτω χειροτονηθέντες, καὶ διὰ τὴν ἀφορμὴν, καὶ φόβον τῶν βαρβάρων μὴ δυνηθέντες νὰ ἀποκατασταθῶσιν εἰς τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἀπροκριματικῶς νὰ κάμνουν χειροτονίας διαφόρων Κληρικῶν τῆς ἐπαρχίας των, καὶ μακρὰν ὄντες αὐτῆς (καὶ ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ις'. τῆς ἐν Ἀντιοχ.) ὡς οἱ Κανόνες διαγορεύουσι, καὶ νὰ ἔχουσι τὴν τιμὴν καὶ αὐθεντίαν τῆς προεδρίας, κατὰ τὸν ἴδιον ὅρον, δηλ. καθὼς ὠρίσθη νὰ ᾖναι ἡ ἐπαρχία αὐτῶν πρώτη, θετέον, ἢ δευτέρα, ἢ τρίτη, καὶ καθεξῆς, καὶ ὅσα ἤθελαν ἐνεργήσουν μὲ ἀρχιερατικὸν δίκαιον, ἢτοι ὡς Ἀρχιερεῖς, νὰ ᾖναι βέβαια καὶ νόμιμα (2). Διότι ἀγκαλὰ καὶ ἡ ἀκρίβεια, ἤγουν τὸ νὰ ὑπάγωσιν αὐτοὶ εἰς τὸν θρόνον των, καὶ νὰ ἐνεργῶσι τὰ τοιαῦτα, ἤλκτωθη ἀπὸ τὴν ἀνάγκην τοῦ καιροῦ καὶ τῶν βαρβάρων, ὅμως δὲν θέλει ἐλαττωθῆ ἀπὸ αὐτὴν καὶ ὁ ὅρος τῆς οἰκονομίας, δηλ. καὶ τὸ νὰ ἐνεργῶσι ταῦτα εἰς τὸν αὐτὸν θρόνον τους, καὶ μακρὰν ὄντες αὐτοῦ. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν λς'. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΔΗ'.

Τὸν ἐκ τῶν Πατέρων ἡμῶν τεθέντα Κανόνα, καὶ ἡμεῖς παραφυλάττομεν τὸν οὕτω δια- || Τῆς δ'. ις'. γορεύοντα· εἴ τις ἐκ Βασιλικῆς ἐξουσίας ἐκαινίσθη πόλις, ἢ αὐθις καινισθῆι, τοῖς πολιτικοῖς καὶ δημοσίοις τύποις, καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἢ τάξις ἀκολουθεῖτω.

(Ὁ παρῶν Κανῶν εἶναι ὁ ἴδιος ις'. τῆς δ'. καὶ ὅρα τὴν ἐρμηνείαν ἐκεῖ).

ΚΑΝΩΝ ΛΘ'.

Τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ τῆς Κυπρίων νήσου προέδρου, ἅμα τῷ οἰκείῳ λαῷ, ἐπὶ τὴν Ἑλλησπόντιον ἐπαρχίαν, διὰ τε τὰς βαρβαρικὰς ἐφόδους, διὰ τε τὸ τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερωθῆναι δουλείας, καὶ καθαρῶς τοῖς σκήπτροις τοῦ χριστιανικωτάτου κράτους ὑποταγῆναι, τῆς εἰρημένης μεταναστάντος νήσου, προνοία τοῦ Φιλανθρώπου Θεοῦ, καὶ μόχθῳ τοῦ φιλογρίστου, καὶ εὐσεβοῦς ἡμῶν Βασιλέως, συνορῶμεν, ὥστε ἀκαινοτόμητα διαφυλαχθῆναι τὰ παρὰ τῶν ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον συνελθόντων Θεοφόρων Πατέρων τῷ θρόνῳ τοῦ προγεγραμμένου ἀνδρὸς παρασχεθέντα προνόμια, ὥστε τὴν νεῶν Ἰουστινιανούπολιν τὸ δίκαιον ἔχειν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τὸν ἐπ' αὐτῇ καθιστάμενον θεοφιλέστατον Ἐπίσκοπον, πάντων προεδρεύειν τῶν τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας, καὶ ὑπὸ τῶν οἰκείων Ἐπισκόπων χειροτονεῖσθαι, κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν. Τὰ γὰρ ἐν ἐκάστη Ἐκκλησίᾳ ἔθνη καὶ οἱ Θεοφόροι ἡμῶν Πατέρες παραφυλάττεσθαι διεγνώκασι, τοῦ τῆς Κυζικηνῶν πόλεως Ἐπισκόπου ὑποκειμένου τῷ προέδρῳ τῆς εἰρημένης Ἰουστινιανουπόλεως, μιμήσει τῶν λοιπῶν ἀπάντων Ἐπισκόπων, τῶν ὑπὸ τὸν

Ἀποστ. λδ' τῆς δ'. ς'. ζ' τῆς θ'. θ'. γ'. τῆς γ'. ἢ τῆς δ'. κη'. τῆς ς'. λς'. τῆς Ἀντιοχ. θ'.

(1) Θρόνος λέγεται ὄχι ἡ παροικία ἀπλῶς, ἀλλὰ ἐκείνη ὅπου εἶναι πεπολισμένη ἀπὸ χριστιανούς καὶ Κληρικούς. Ὅθεν ἐκεῖνοι ὅπου χειροτονοῦνται εἰς ὄνομά τινων πόλεων, αἱ ὁποῖαι ἀπὸ Χριστιανούς καὶ Κληρικούς εἶναι ἔρημοι, αὐτοὶ ὡς μηδενὸς πληρώματος πιστῶν καὶ Κληρικῶν προϊστάμενοι, ἀπὸ τοῦς ἀπολύτως χειροτονοούμενους εἶναι, κατὰ τὴν παπιστικὴν εἰδωλοποιαν τῶν τῆς ἀνατολῆς Πατριαρχῶν, τὸ ὁποῖον εἶναι παρὰ Κανόνα κατὰ τὸν ς'. τῆς δ'. Διὰ τοῦτο οἱ τοιοῦτοι δὲν πρέπει νὰ τιμῶνται μὲ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἐπισκόπου. Τὸ τέλος γὰρ τῶν τοιοῦτων δὲν εἶναι ἡ προστασία τοῦ λαοῦ, ἀλλ' ἡ φιλοτιμία καὶ φιλοκέρδεια, καὶ ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τῆς Ἐπιστολῆς τῆς γ'. Συνόδου. Εἰ δὲ καὶ ὁ Βαλαμὸν λέγει, ὅτι προσταγὴ ἐγένετο Ἀλεξίου τοῦ Βασιλέως νὰ ψηφίζωνται Ἀρχιερεῖς εἰς τὰς Ἀνατολικὰς ἐκκλησίας, καὶ οὐ δύνανται νὰ ὑπάγουν ἐκεῖ διὰ τὰς τῶν ἐθνικῶν ἐπιδρομὰς, ρητίον, ὅτι δὲν λέγει νὰ χειροτονοῦνται

εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους, ὅπου εἶναι ἔρημοι πιστῶν καὶ Κληρικῶν, ὡς ἡμεῖς λέγομεν, ἀλλ' εἰς ἐκείνους ὅπου ἔχουν μὲν καὶ χριστιανούς καὶ Κληρικούς, κατεχομένους δὲ ὅμως ἀπὸ βαρβάρους καὶ ἐθνικούς, ὡς καὶ ὁ Κανὼν οὗτος τῆς Συνόδου διορίζει. Ἀνακόλουθον γὰρ ἐστὶν ὁ ποιμὴν νὰ ᾖναι χωρὶς ποιμνίου, καὶ Ἐπίσκοπος χωρὶς Ἐπισκοπῆς.

(2) Σημειῶσαι, ὅτι ἀγκαλὰ καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς οὗτοι τῶν αἰχμαλωτισθέντων ἀπὸ τοῦς βαρβάρους θρόνων δὲν δύνανται νὰ ὑπάγουν εἰς αὐτοὺς, ἵνα μὴ ἐμβάλωσι τὸν ἑαυτῶν εἰς προῦπτους καὶ φανεροὺς κινδύνους, ὅπερ πειράζειν ἐστὶ τὸν Θεὸν κατὰ τὸν Χρυσόστομον (ὁμιλ. κς'. πρὸς Ἑβρ.), μ' ὅλον τοῦτο καὶ μακρὰν ἰστάμενοι πρέπει μὲ ἐπιστολάς, ἢ καὶ μὲ ἄλλους τρόπους νὰ ἐπιστηρίζωσι τὸ ποιμνιον αὐτῶν, ἕως οὗ νὰ ἀναχωρήσουν οἱ βάρβαροι.

λεχθέντα Θεοφιλέστατον πρόεδρον Ἰωάννην, ὑφ' οὗ, χρείας καλούσης, καὶ ὁ τῆς αὐτῆς Κυζικηνῶν πόλεως Ἐπίσκοπος χειροτονηθήσεται.

Ἑρμηνεία.

Εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Βασιλέως Ἰουστινιανοῦ τοῦ β', ὁ Κύπρου Ἀρχιεπίσκοπος Ἰωάννης ἀναχωρήσας ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν του μαζὴ μὲ τὸν λαὸν του, ἦλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἑλλησπόντου, (Ἑλλησποντος δὲ εἶναι, κατὰ μὲν τὸν Βαλσαμῶνα, τὰ ἀνατολικά ὄρια, τὰ ἀπὸ τὴν Ἀβυδον, ἤτοι τὸ ἀνατολικὸν Κάστρον ἀπὸ τὰ ἔξω, ἕως τῆς Θράκης ἐκτεινόμενα, κατὰ δὲ τὸν Χρυσάνθον, ὁ ἀπὸ τῆς Γενέδου μέχρι Καλλιπόλεως ἐκτεινόμενος πορθμῶς) τόσον διὰ τὰς τῶν Βαρβάρων ἐπιδρομὰς, ὅσον καὶ διατὶ ἐλευθερωθεὶς ἀπὸ τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτῶν, προνοίᾳ Θεοῦ, καὶ ἐπιμελείᾳ τοῦ Βασιλέως, ὑπετάγη εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν Βασιλείαν. Διὰ τοῦτο ὁ παρὼν Κανὼν διορίζει νὰ σώζωνται ὁλόκληρα τὰ εἰς τὸν Κύπρου χαρισθέντα προνόμια ἀπὸ τὸν τῆς γ' Συνόδου ἢ Κανόνα, καὶ ἡ νέα Ἰουστινιανούπολις αὕτη νὰ ἔχη τὸ δίκαιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως (δηλ. νὰ ᾔηται καὶ αὕτη αὐτοκέφαλος ὡς περ ἐκεῖνη, ἢ, καθὼς ἡ Ἀσιανὴ, Ποντικὴ, καὶ Θρακικὴ ὑπετάγη εἰς τὸν Κωνσταντινουπόλεως, ὡς εἴπομεν Καν. κη' τῆς δ', οὕτω καὶ εἰς τὴν Κύπρον ἢ Ἑλλησπόντιος ἐπαρχία), καὶ νὰ χειροτονῆται ὁ Ἀρχιεπίσκοπος αὐτῆς ἀπὸ τοὺς ἐδικούς του Ἐπισκόπους, κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν. Ὡστε, ὁ τῆς Κυζίκου πόλεως Μητροπολίτης νὰ ὑποτάσσεται εἰς αὐτὸν, καθὼς καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ Κύπρῳ Ἐπίσκοποι, καὶ χρείας καλούσης, νὰ χειροτονῆται ἀπὸ αὐτὸν (1). Ἀνάγνωθι καὶ τὸν ἡ' τῆς τρίτης Συνόδου.

ΚΑΝΩΝ Μ'.

Τῆς α' τῆς δ' τῆς ε' Καρθ. ς' ρλς. ιη' κθ'. Ἐπειδὴ τῷ Θεῷ κολλᾶσθαι διὰ τῆς ἐκ τῶν τοῦ βίου θορύβων ἀναχωρήσεως, λίαν ἐπισημῶς ἐστὶ σωτήριον, χρὴ μὴ ἀνεξετάστως ἡμᾶς παρὰ τὸν καιρὸν τοὺς τὸν μονήρη βίον αἰρουμένους προτίεσθαι, ἀλλὰ τὸν παραδοθέντα ἡμῖν παρὰ τῶν Πατέρων καὶ ἐν αὐτοῖς φυλάττειν ὄρον, ὥστε τὴν ὁμολογίαν τοῦ κατὰ Θεὸν βίου τότε προσίεσθαι δεῖ, ὡς ἤδη βεβαίαν, καὶ ἀπὸ γνώμης καὶ κρίτεως γινομένην, μετὰ τὴν τοῦ λόγου συμπλήρωσιν. Ἐστω τοίνυν ὁ μέλλων τὸν μοναχικὸν ὑπέρχεσθαι ζυγὸν, οὐχ ἦττον, ἢ δεκαετῆς, ἐν τῷ προέδρῳ κειμένης καὶ τῆς ἐπὶ τούτῳ δοκιμασίας, εἰ τὸν χρόνον αὐτῷ αὐξηθῆναι λυσιτελέστερον ἡγεῖται, πρὸς τὴν ἐν τῷ μονήρει βίῳ εἰσαγωγὴν καὶ κατάστασιν. Εἰ γὰρ καὶ ὁ Μέγας Βασιλεῖος, ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ Κανόσι, τὴν ἐκουσίως ἑαυτὴν προσάγουσαν τῷ Θεῷ καὶ τὴν παρθενίαν ἀσπαζομένην, τὸν ἐπτακεδέκατον διανύουσαν χρόνον, τῷ τῶν Παρθένων τάγματι ἀριθμεῖσθαι νομοθετεῖ· ἀλλ' οὖν τῷ περὶ τῶν χηρῶν τε καὶ Διακονισσῶν παραδείγματι κατακολουθήσαντες, εἰς τὸν εἰρημένον χρόνον ἀναλόγως τοὺς τὸν μονήρη βίον ἐλομένους περιεστήσαμεν. Ἐν γὰρ τῷ Θεῷ Ἀποστόλῳ γέγραπται, ἐξήκοντα ἐτῶν τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καταλέγεσθαι χήραν. [α'. Τιμοθ. ε'. 9.] Οἱ δὲ ἱεροὶ Κανόνες τεσσαράκοντα ἐτῶν τὴν Διακόνισσαν χειροτονεῖσθαι παραδεδώκασι, τὴν Ἐκκλησίαν χάριτι θείᾳ κραταιοτέραν γενομένην, καὶ ἐπὶ τὰ πρόσω βαίνουσιν ἐωρακότες, καὶ τὸ τῶν πιστῶν πρὸς τὴν τῶν θείων ἐντολῶν τήρησιν πάγιόν τε καὶ ἀσφαλές, ὅπερ καὶ ἡμεῖς ἄριστα κατανοήσαντες ἀρτίως διωρισάμεθα, τὴν εὐλογίαν τῆς χάριτος τῷ μέλλοντι τῶν κατὰ Θεὸν ἀγώνων ἐνάρχεσθαι, ὡς περ τινὰ σφραγίδα ταχέως ἐνσημαινόμενοι, ἐντεῦθεν αὐτὸν πρὸς τὸ μὴ ἐπιπολὺ ὀκνεῖν, καὶ ἀναδύεσθαι προσβιβάζοντες, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ πρὸς τὴν τοῦ ἀγαθοῦ παρορμῶντες ἐκλογὴν καὶ κατάστασιν.

Ἑρμηνεία.

Ἐκεῖνοι ὁποῦ θέλουν νὰ γένουν Μοναχοὶ ἢ Μονάστρια, δὲν πρέπει, κατὰ τὸν παρόντα Κανόνα, νὰ δέχωνται ἀνεξετάστως, καὶ ἔξω ἀπὸ τὸν πρέποντα καιρὸν καὶ ὄρον, τὸν παραδοθέντα ἀπὸ τοὺς θείους Πατέρας, (καὶ μάλιστα τὸν μέγαν Βασιλεῖον), ἀλλὰ τότε πρέπει νὰ δέχεται ἡ ὁμολογία καὶ ὑπόσχεσις ὁποῦ δώσουσι οἱ τοιοῦτοι πρὸς τὸν Θεὸν, ὡς βεβαία καὶ ἀπὸ γνώμης ἐδικῆς τῶν γινομένων, ἀφ' οὗ τελειωθῇ ἡ κρίσις τοῦ λογικοῦ αὐτῶν (2), καθὼς ἐν τῷ ιη' Κανόνι λέγει ὁ μέγας Βασιλεῖος, καὶ μάλιστα ἐν τῷ ιε' κατὰ πλάτ. ὄριμ αὐτοῦ. Λοι-

(1) Ἐπειδὴ ὁ β' Ἰουστινιανός, ὁ Ρινόμητος, αὐτὸς ἦν ὁ καὶ τὴν παρούσαν ς' συναθροίσας Σύνοδον, καὶ τὴν Κύπρον τῆς δουλείας ἐλευθερώσας, καὶ νέαν Ἰουστινιανούπολιν ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ταύτην καλέσας, διὰ τοῦτο καὶ οἱ Πατέρες τῆς Συνόδου διὰ τὴν πρὸς τὸν Βασιλέα φιλοτιμίαν καὶ χάριν, ὑπέταξαν τὴν Ἑλλησπόντον ἐπαρχίαν εἰς τὸν Κύπρου· λέγει δὲ ὁ Ζωναράς, ὅτι ἂν μὲν ποτε ὑπετάσσεται ὁ Κυζίκου εἰς τὸν Κύπρου, τοῦτο οὐ γινώσκει, ὅτι δὲ τώρα οὐχ ὑποτάσσεται, γινώσκει καλῶς. Ὁ δὲ Ἀνώνυμος ἐρμηνευτὴς λέγει, ὅτι, ἀφ' οὗ ἡ Κύπρος ἠλευθερώθη ἀπὸ τοὺς ἐθνικούς, καὶ ἐγύρισεν ὁ Κύπρου εἰς τὸν θρόνον του, ἐγύρισαν πάλιν καὶ αἱ ἐπαρχίαι τῆς Ἑλλησπόντου εἰς τὸν Κωνσταντινουπόλεως.

(2) Ἄς μὴ παραξενεύεται τινὰς βλέπωντας, τὸν μὲν Μέγαν

Βασιλεῖον ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος νὰ λέγη ἐν τῷ ιη' αὐτοῦ Κανόνι, ὅτι ἡ συμπλήρωσις καὶ διάκρισις τοῦ λογικοῦ γίνεται εἰς τὰς παρθένους ὑπὲρ τοὺς δεκαεξή, ἢ δεκαεπτὰ χρόνους τῆς ἡλικίας τῶν, τὴν δὲ παρούσαν Σύνοδον ἀπὸ τὸ ἄλλο νὰ λέγη ἐν τῷ ἀνά χειρας Κανόνι, ὅτι γίνεται εἰς τοὺς δέκα χρόνους τῆς ἡλικίας. Ἐπειδὴ ἡ τοῦ λογικοῦ τοιαύτη τελείωσις, εἰς ἄλλους μὲν γίνεται ὀλιγορώτερα, εἰς ἄλλους δὲ βραδύτερα. Διότι ἄλλοι μὲν ὄντες φύσεως ὀξύτερας καὶ λεπτοτέρας, ταχύτερα λαμβάνουσι καὶ τὴν διάκρισιν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ κατὰ τὸν Βαλσαμῶνα. Ὅθεν καὶ ὁ ἱερὸς Τιμόθεος ἐν τῷ ιη' Κανόνι λέγει, ὅτι ἄλλων μὲν τὰ ἀμαρτήματα κρῖνονται παρὰ Θεοῦ ἀπὸ τὸν δέκατον χρόνον τῆς ἡλικίας τῶν, ἄλλων δὲ, ἀπὸ περισσοτέρους χρόνους. Εἰ δὲ παρὰ Θεοῦ τὰ ἀπὸ τῆς δεκαετοῦς ἡλικίας ἀμαρ-

πὸν ὁ μέλλων γενέσθαι Μοναχὸς, ὡς μὴ ἦναι ὀλιγώτερον ἀπὸ δέκα χρόνων, πλὴν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Ἀρχιερέως ὡς εὐρίσκεται νὰ κάμνη τὴν δοκιμὴν αὐτοῦ, καὶ νὰ ἀξάνη εἰς αὐτὸν (ἀναλόγως δηλ. μὲ τὴν ἐκ φύσεως γνῶσιν αὐτοῦ) τοὺς χρόνους, ἂν τὸ στοχασθῆ συμπεριώτερον. Διότι, ἀγκαλὰ καὶ ὁ μέγας Βασιλεὺς εἰς τὸν προρηθέντα Κανόνα αὐτοῦ διορίζη νὰ συναριθμηταὶ εἰς τὸ τάγμα τῶν παρθένων ἢ ὑπὲρ τοὺς δεκαεξί, ἢ δεκαεπτὰ χρόνους οὕσα παρθένοι, ἀλλὰ ἡμεῖς ἀκολουθήσαντες εἰς τὸ παράδειγμα τῶν χηρῶν καὶ Διακονισσῶν τοὺς δεκαεξί καὶ δεκαεπτὰ χρόνους τοῦ Βασιλείου, εἰς τοὺς δέκα χρόνους ὀλιγοστεύσαμεν· διότι, ὁ μὲν Ἀπόστολος διορίζει νὰ καταλέγεται, ἢ τοὶ νὰ συναριθμηταὶ ἡ χήρα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅχι ὀλιγώτερον ἀπὸ ἐξήκοντα χρόνων, οἱ δὲ Πατέρες τῆς δ'. λέγουσι νὰ χειροτονῆται Διακόνισσα χρόνων τεσσαράκοντα ἐν τῷ ἰε'. Κανόνι (1),

τῆματα κρίνονται, φανερόν, ὅτι ταῦτα καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ λογικοῦ γίνονται. Λέγει γὰρ ὁ Θεὸς Βασιλεὺς (κατὰ πλάτ.- ὄρω ἰε'.) «ὅτι ὕστερα ἀπὸ τὴν τελείωσιν τοῦ λόγου, καὶ τιμαί, καὶ τιμωρίαι τοῖς ἀμαρτάνουσιν, ἢ τοῖς κατορθοῦσι, παρὰ τοῦ δικαίου κριτοῦ κατὰ τὴν τῶν ἔργων ἀξίαν δίδονται.» Θέλει δὲ καὶ ὁ Θεὸς Χρυσόστομος (λόγῳ πρὸς πιστὸν πατέρα), ὅτι οἱ νέοι ἀπὸ τὴν δεκαετῆ ἡλικίαν πρέπει νὰ παλαίωσι πρὸς τὰ πάθη καὶ τὴν κακίαν, καὶ νὰ τιμωροῦνται διὰ τὰς ἀμαρτίας ὅπου ἤθελαν κάμει. «Ὅθεν καὶ ὁ Κίτρος Ἰωάννης ἐν τῷ δ'. αὐτοῦ Κανόνι λέγει, ὅτι τὰ μὲν ἀρσενικὰ παιδιά πρέπει νὰ ἐξομολογοῦνται τὰς ἀμαρτίας των εἰς Πνευματικούς ἀπὸ τὸν δέκατον τέταρτον χρόνον τῆς ἡλικίας των, τὰ δὲ θηλυκὰ ἀπὸ τὸν δωδέκατον (καὶ ἀφίνω νὰ λέγω, ὅτι μερικοὶ νεώτεροι διδάσκαλοι θέλουσι νὰ ἐξομολογοῦνται κατὰ τὴν παρούσαν πονηρὰν γενεάν, τὰ μὲν κοράσια ἀπὸ ἐξ χρόνων· τὰ δὲ ἀρσενικὰ ἀπὸ ὀκτώ χρόνων, εἰδὴ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν» (Ματθ. κδ'. 20.) καὶ διὰ τὸ νὰ ἐγκληται ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος» (Γεν. η'. 21.) ἄλλοι δὲ πάλιν φύσεως ὄντες παχυτέρας καὶ νωθροτέρας, ἀργότερας, καὶ εἰς περισσοτέρους χρόνους τῆς ἡλικίας των τὴν τοῦ καλοῦ καὶ κακοῦ λαμβάνουσι διάκρισιν. «Ὅθεν, ὁ μὲν Θεὸς λέγει, ὅτι οἱ Ἰσραηλίται ὑπὲρ τοὺς εἴκοσι χρόνους ἐδιάκριναν τὸ καλὸν καὶ τὸ κακόν. «Καὶ ὠργίσθη θυμῷ Κύριος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ὤμοσε λέγων· εἰ ὄψονται οἱ ἄνθρωποι οὗτοι οἱ ἀναβάντες ἐξ Αἰγύπτου ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω οἱ ἐπιστάμενοι τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν, τὴν γῆν, ἣν ὤμοσα τῷ Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακώβ» ('Αριθμ. λδ'. ια'.)· ὁ δὲ ρε'. Κανὼν τῆς ἐν Καρθαγ. λέγει, ὅτι αἱ παρθένοι νὰ λαμβάνουσι τὸ σχῆμα, ὅταν ἦναι χρόνων εἰκοσιπέντε, ἔξω μόνον ἂν τύχη κάμμία ἀναγκαία περίστασις, ἀρπαγῆς, ἢ κινδύνου θανάτου. Καὶ διὰ νὰ εἰπῶ καθολικῶς ἐκεῖνο ὅπου λέγει ὁ ρηθεὶς ιη'. τοῦ Τιμοθέου Κανὼν, κατὰ τὴν φυσικὴν γνῶσιν καὶ φρόνησιν τοῦ κάθε ἑνὸς, οὕτω καὶ ἡ τελείωσις τοῦ λογικοῦ κρίνεται, καὶ ἀκολουθῶς ἡ κρίσις τοῦ καλοῦ καὶ κακοῦ. Καὶ ἂν θέλωμεν νὰ εἰποῦμεν τὴν ἀλήθειαν, ὅσον οἱ τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος χρόνοι πρυθαίνουσι, τόσον καὶ τὰ παιδιά πονηρότερα γίνονται, καὶ ἀκολουθῶς καὶ πρὸ τῆς δεκαετίας ἀκόμη τὸ καλόν, μάλιστα δὲ τὸ κακόν, διακρίνουσι μερικά. Διὰ ταῦτα οὖν πάντα ἡ παρούσα Σύνοδος, ὅχι μόνον διὰ τὴν προκοπὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν χριστιανῶν, (ὡς αὐτὴ λέγει,) ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐκ φύσεως ὀξυτέραν τοῦ καλοῦ καὶ κακοῦ διάκρισιν, (ὅπερ οὐ λέγει) ἀπὸ δεκαετοῦς ἡλικίας θέλει νὰ γίνωνται Μοναχοί, ἀκούουσα τοῦ Σολομώντος νὰ λέγη, ὅτι ἡ φρόνησις εἰς τοὺς ἀνθρώπους εἶναι πολὺ καὶ γηραλέωτης, «πολὺ δὲ ἐστὶ φρόνησις ἀνθρώποις» (Σοφ. Σολ. δ'.) καὶ τοῦ Ἐλιού παρὰ τῷ Ἰωβ· «Ὅχι οἱ πολυχρόνιοι εἰσι σοφοί, οὐδὲ οἱ γέροντες οἶδασι κρίμα, ἀλλὰ πνεῦμά ἐστιν ἐν βροτοῖς, πνοὴ δὲ Παντοκράτορος ἐστὶν ἡ διδασκούμενα». ('Ἰωβ λβ'. 9—11.) Ἄλλως τε δὲ, ἐπειδὴ καὶ ἡ Σύνοδος μὲν αὕτη δὲν ἐστάθη ἕως εἰς τοὺς δέκα χρόνους, ἀλλὰ ἔδωκεν ἐξουσίαν εἰς τὸν Ἀρχιερεῖα νὰ τοὺς ἀξάνη, ἢ δὲ πρωτο-

δευτέρα διορίζει νὰ δοκιμάζουσι τρεῖς χρόνους οἱ θέλοντες μονάσαι, ἐν τῷ ε'. αὐτῆς Κανόνι, ἰδοὺ ὅπου πάλιν οἱ χρόνοι συνέρχονται σχεδόν μὲ τοὺς δεκαεξί χρόνους τοῦ Βασιλείου, κατὰ τοὺς ὁποίους, ἐφήβου ὄντος τοῦ μέλλοντος μονάσαι, καὶ ἀκολουθῶς δυναμένου νὰ διακρίνη ἂν ἔμπορεῖ νὰ φυλάξῃ παρθεναίαν, ἢ ὅχι, βεβαία καὶ κεκυριωμένη λογίζεται ἡ ὁμολογία του. Καὶ τοῦτο δὲ πρέπει νὰ προσημειώσωμεν, ὅτι κάλλιστον πρᾶγμα τῇ ἀληθείᾳ ἤθελεν εἶναι, ἀνίσως, κατὰ τὸν Κανόνα τοῦτον, ἐγίνοντο νέοι, καὶ ἀγένεοι μοναχοί, κατὰ τὸν δέκατον χρόνον τῆς ἡλικίας αὐτῶν, ἢ καὶ εἰς τὸν τρισκαιδέκατον χρόνον (μετὰ τῆς τριετοῦς δηλ. δοκιμῆς) ἀπὸ τὴν τρυφερὰν καὶ ἀπαλὴν αὐτῶν ἡλικίαν ταύτην ἠγωνίζοντο κατὰ τῶν παθῶν, καὶ τοῦ κοσμοκράτορος, καὶ πρὸς πᾶσαν ἀγαθῶν ἀσκήσιν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐνήγοντο, κατὰ τὸν μέγαν Βασιλεῖον (ὄρω κατὰ πλάτ. ιε'.)· ἀγαθὸν γὰρ φησὶν ὁ Ἱερειῖας, ἀνδρὶ, ὅταν ἄρῃ ζυγὸν ἐκ νεότητος αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἡ καθ' ἡμᾶς αὕτη γενεὰ ἐπιρρεπὴς πρὸς τὰ πάθη ἐγένετο, διὰ τοῦτο ὁ Ἀρχιερεὺς, καθὼς ἀπὸ τὸν ἴδιον τοῦτον Κανόνα προστάζεται, πρέπει νὰ ἀξάνη τοὺς χρόνους εἰς τοὺς μέλλοντας μονάσαι, ἕως ὅτου νὰ γενειάζουσι, ὅτι τοῦτο εἶναι συμπεριώτερον καὶ εἰς αὐτοὺς τοῦτους τοὺς μονάζοντας, διὰ νὰ γίνεταί ἡ κρίσις τοῦ λογικοῦ αὐτῶν τελειότερα, καὶ ἀκολουθῶς ἡ δοκιμὴ, καὶ εἰς τοὺς συνοικοῦντας αὐτοῖς μοναχοῦς, διὰ νὰ μὴ γίνωνται εἰς αὐτοὺς μὲ τὸ ἀγένειον καὶ γυναικοειδὲς αὐτῶν πρόσωπον, σκανδάλου καὶ ἀπωλείας πρόξενον. Καὶ ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ γ'. τῆς α. καὶ τὸν ις'. τῆς ἐν Γάγγρα.

(1) Δὲν εἶναι ἀνάρμοστον τὸ παράδειγμα τῶν χηρῶν καὶ Διακονισσῶν ὅπου φέρει ἐδῶ ὁ Κανὼν, ὡς τινες εἶπον, καθ' ὅτι, αἱ μὲν ἦσαν χῆραι, αἱ δὲ Διακόνισσαι. Ἄλλ' οὐδὲ εἰς τὴν ἐγκράτειαν τοῦ γάμου, τὴν ὁποῖαν δύνανται νὰ ἀκήσουσι καὶ αἱ Διακόνισσαι εἰς τὸν μ'. χρόνον, καὶ αἱ χῆραι εἰς τὸν ξ'. τῆς ἡλικίας των, ἀποβλέπων ὁ Κανὼν, ταῦτα εἰς τὸ μέσον ἔφερεν. Ἄλλ' οὐδὲ ὅπερ λέγει ὁ Ζωναρᾶς, ἡ μὲν Διάκονος ὡς οὕσα παρθένος, καὶ ἡδονῆς μὴ γευσασμένη, ἐὰν ἕως τοῦ μ'. ἔτους τῆς ἡλικίας τῆς ἐγκρατευσθῆ, θέλει πιστευθῆ, ὅτι ἀσφαλῶς θέλει παρθενεύσει εἰς τὸ ἐξῆς, ἢ δὲ χήρα ὡς ἡδονῆς τοῦ ἀνδρὸς γευσασμένη, ἐχρηιάσθη τοὺς ἐξήκοντα χρόνους πρὸς δοκιμὴν περισσοτέραν, καὶ τὰ ἐξῆς· ἀσυμβίβαστα γὰρ ταῦτα πρὸς τὸ νόημα, καὶ τὴν ἐκδοχὴν τοῦ παρόντος Κανόνος· ἡμεῖς δὲ συμβιβάζοντες ὅσον τὸ δυνατόν τὸ παράδειγμα, λέγομεν. Ὅτι ἡ χήρα ὅπου ἀναφέρει ὁ Παῦλος, ἀγκαλὰ καὶ νὰ ἐσυναριθμείτο εἰς τὸ τάγμα τῶν χηρικῶν χωρὶς τινος χειροθεσίας, κατὰ τὸ α. καὶ β'. κεφ. τοῦ γ'. βιβλ. τῶν Ἀποστολικ. Διαταγῶν ἵνα διακονῆται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, κατὰ τὸν κδ'. Βασιλείου, καὶ ἐπαρκῆται εἰς τὰς πρὸς ζωάρκειαν χρεῖας τῆς. Καθὼς ὁ ἴδιος Παῦλος ἐπιφέρει λέγων, «Ἐἰ δὲ τις πιστὸς, ἢ πιστὴ, ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ Ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ». Ἀγκαλὰ, λέγω, καὶ ἡ χήρα αὕτη εἰς τὸ χηρικὸν τάγμα ἐσυναριθμείτο, καὶ ὅχι εἰς τὸ τῶν Διακονισσῶν μὲ.

βλέποντες τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ προκόπτουσιν μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν σταθερότητα ἧς δεῖ-
χνουν αἱ χριστιανοὶ εἰς τὴν φύλαξιν τῶν θείων ἐντολῶν. Ταῦτα καὶ ἡμεῖς στοχαζόμενοι καλῶς, τὸν Κανόνα
τοῦτον ἐδιωρίσαμεν, ἐγχαράττοντες εἰς τὴν ἀπαλὴν ψυχὴν τοῦ μέλλοντος νὰ ἀρχίσῃ τοὺς Πνευματικούς ἀγῶ-
νας τῶν Μοναχῶν, ὡσὰν σφραγίδα, τὴν εὐλογίαν τῆς θείας χάριτος, καὶ συγκροτοῦντες αὐτὸν διὰ τοῦ Κανόνος
τούτου, ὅχι εἰς τὸ νὰ ἀμεληθῇ εἰς πολὺν καιρὸν τὴν ἐργασίαν τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ νὰ ἐκλέξῃ τὴν ἀ-
γαθὴν μερίδα ὀγλιγωρότερα. Λέγει δὲ καὶ ὁ 5'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ, ὅτι αἱ παρθένοι πρέπει νὰ καθιερώωνται
εἰς τὸν Θεὸν ἀπὸ μόνον τὸν Ἐπίσκοπον, καὶ ὁ 11'. τῆς αὐτῆς, ὅτι πρέπει καὶ νὰ προνοοῦνται ἀπὸ αὐτὸν, ἢ,
ἀπόντος αὐτοῦ, νὰ προνοοῦνται ἀπὸ τὸν Πρεσβύτερον.

ΚΑΝΩΝ ΜΑ'.

Τοῖς ἐν πόλεσιν, ἢ χωρίοις ἐν ἐγκλείστραις βουλομένοις ἀναχωρεῖν, καὶ ἑαυτοῖς κατὰ μόνους προσέ-
χειν, πρότερον ἐν Μοναστηρίῳ εἰσιέναι δεῖ, καὶ τὴν ἀναχωρητικὴν παιδοτριβεῖσθαι διαγωγὴν, καὶ ἐπι-
τριετῆ χρόνον τῷ τῆς Μονῆς ἐξάρχοντι ἐν φόβῳ Θεοῦ ὑποτάττεσθαι, καὶ τὴν κατὰ πάντα, ὡς προσῆ-
κεν, ὑπακοὴν ἐκπληροῦν, καὶ οὕτως ὁμολογοῦντας περὶ τῆς ἐν τοιούτῳ βίῳ προαιρέσεως, καὶ ὡς ἐξ ὅλης
καρδίας ἐκουσίως τοῦτον ἀσπάζονται, ὑπὸ τοῦ κατὰ τὸν τόπον δοκιμάσαι προέδρου. Εἶθ' οὕτως ἐφ' ἑτε-
ρον ἐνιαυτὸν, ἐξωθεν πρὸςκαρτερεῖν τῆς ἐγκλείστρας, ὡς ἂν ὁ σκοπὸς αὐτῶν πλείονως φανερωθῆι. Τηνι-
καῦτα γὰρ πληροφορίαν παρέξουσιν, ὡς οὐ κενὴν θηρώμενοι δόξαν, ἀλλὰ δι' αὐτὸ τὸ ὄντως καλὸν, τὴν
ἡσυχίαν ταύτην μεταδιώκουσι. Μετὰ δὲ τὴν τοσούτου χρόνου συμπλήρωσιν, εἰ τῇ αὐτῇ προαιρέσει ἐμ-
μένοντες, ἐγκεκλείσθαι αὐτοὺς, καὶ μηκέτι τούτοις ἐξεῖναι, ὅτε βούλονται, τῆς τοιαύτης καταμονῆς ἀφί-
στασθαι, ἐκτός εἰ μὴ διὰ κοινὴν λυσιτέλειαν καὶ ὠφέλειαν, ἢ ἑτέραν ἀνάγκην πρὸς Θάνατον αὐτοὺς βια-
ζομένην, πρὸς τοῦτο ἔλκοντο, καὶ οὕτω, μετ' εὐλογίας τοῦ κατὰ τὸν τόπον Ἐπισκόπου. Τῶν δὲ εἰρημέ-
νων προφάσεων διχα, ἐγχειροῦντας ἐκ τῶν καταγωγίων αὐτῶν ἐξεῖναι, πρωτοτύπως μὲν ἄκοντας αὐτοὺς
καθειργνύειν ἐν τῇ εἰρημένῃ ἐγκλείστρᾳ, ἔπειτα δὲ νηστείας, καὶ ἑτέραις σκληραγωγίαις αὐτοὺς θερα-
πεύειν, «εἰδότας, κατὰ τὸ γεγραμμένον, ὡς οὐδεὶς βαλὼν τὴν χεῖρά ἐπ' ἄροτρον, καὶ στραφεὶς εἰς τὰ ὀπί-
σω, εὐθετὸς ἐστὶν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.» [Λουκ. 9'. 62].

Κε ρ μ η ν ε ι α.

Μέγα καὶ τολμῆρον πρᾶγμα εἶναι, τὸ, εὐθὺς εὐθὺς ἀπὸ τὴν κοσμικὴν ζωὴν νὰ ἀναχωρῆ τινὰς, καὶ μέσα
εἰς ἐγκλειστήρια νὰ ἐγκλείεσθαι, καὶ ἀπὸ μίαν ὑπερβολὴν νὰ μεταπηδᾷ εἰς ἄλλην ὑπερβολὴν, ἀπὸ τὸ πολυτά-
ραχον, λέγω, πέλαγος τοῦ βίου, εἰς τὸ δυσκολοδιάβατον πέλαγος τῆς ἡσυχίας. Διὰ τοῦτο οἱ Πατέρες οὗτοι ἐν
τῷ παρόντι Κανόνι διορίζουσιν, ὅτι οἱ τοῦτο ποιῆσαι θέλοντες, νὰ πηγαίνουσι εἰς Μοναστήριον, καὶ ἀφ' οὗ τρεῖς
χρόνους δεῖξουν κατὰ πάντα ὑπακοὴν εἰς τὸν Ἠγούμενον, νὰ δοκιμάζωνται ἀπὸ τὸν Ἀρχιερέα, ὁμολογοῦντες

ὅλον τοῦτο, ἐπειδὴ ἀπὸ τὰς μονογάμους ταύτας χήρας ἐχειροτο-
νοῦντο καὶ Διακόνισσαι, φανερόν ὅτι καὶ αὗται ἐξήκοντα χρό-
νων εἶναι ἐχειροτονοῦντο. Καὶ ὁ λόγος ἐστὶ, διὰ τὴν τὸ κατώ-
τερον τάγμα τῶν χηρῶν μόνον εἰς τοσοῦτους χρόνους κατελέ-
γοντο, ἵνα μὴ καταστρηλιάσῃ τοῦ Χριστοῦ, πῶς μᾶλλον αἱ
χήραι, καὶ διὰ χειροθεσίας Διακόνισσαι, εἰς τοσοῦτους χρόνους
δὲν ἔπρεπε νὰ χειροθετοῦνται, τῶν ὁποίων ὁ μετὰ χειροθεσίαν
γάμος ἦταν ἀσυγκρίτως παρανομώτερος τοῦ τῶν χηρῶν γάμου,
καὶ ἀκολούθως ὁ διὰ τοῦτο φόβος ἦτο μεγαλύτερος; οὐ μόνον
δὲ διὰ λόγου τοῦτο δείκνυται, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν πραγμάτων.
Μαρτυρεῖ γὰρ ὁ Σωζόμενος βιβλ. ζ'. κεφ. ιε'. ὅτι ὁ Βασιλεὺς
Θεοδόσιος ἔκαμε νόμον (πρὸ τῆς δ'. καὶ τῆς παρουσίας Συνόδου)
νὰ μὴ λαμβάνῃ διακονίαν κἀμμία γυναῖκα, ἂν δὲν ἔχῃ παιδιά,
καὶ ἂν δὲν γένη ὑπὲρ τὰ ἐξήκοντα ἔτη. «Ἐκ ταύτης δὲ τῆς αἰ-
τίας συμβάλλει καὶ Θεοδόσιον τὸν Βασιλέα προνοούμενον τῆς
τῶν Ἐκκλησιῶν εὐκλείας τε καὶ σιμνότητος, νομοθετῆσαι τὰς
γυναῖκας εἰ μὴ παιδιάς ἔχουσιν, καὶ ὑπὲρ ἐξήκοντα ἔτη γέ-
νοιντο, διακονίαν Θεοῦ μὴ ἐπιτρέπεται, κατὰ τὸ τοῦ Ἀποστό-
λου Παύλου ρητὸν πρόσταγμα». Ἀλλὰ τούτους τοὺς ἐξήκοντα
τῶν Διακονισσῶν εἰς μ'. ἢ δ'. ὀλιγόστεισε, διορίσασα ἀπλῶς
καὶ ἀορίστως, ὅτι Διάκονος νὰ μὴ χειροτονῆται πρὸ ἐτῶν τει-
σαράκοντα, εἴ τε δηλ. ἐκ τῶν παρθένων εἶναι αὕτη, εἴτε ἐκ τῶν

μονογάμων χηρῶν. Λοιπὸν διὰ τοὺς λογαριασμοὺς τούτους
προσφεύς εἶναι τὸ παράδειγμα τῶν χηρῶν καὶ Διακονισσῶν, ὅπου
ἀναφέρει ὁ Κανὼν, καὶ ἀριστα συμβιβάζεται πρὸς τὸ αὐτὸ
νόημα. Διακονίσσας γὰρ μὲ Διακονίσσας συγκρίνει τὰς ἐκ τῶν
χηρῶν γινομένας. «Ὅτι δὲ ἐκ τῶν μονογάμων τούτων ἐχειρο-
θετοῦντο Διακόνισσαι, συμμαρτυροῦσι ἄ. αἱ Ἀποστολικαὶ δια-
ταγαὶ βιβλ. ε'. κεφ. ιε'. λέγουσαι· Διακόνισσα δὲ γινέσθω παρ-
θένος ἀγνή· εἰ δὲ μήτι, κἂν χήρα μονόγαμος, πιστὴ τιμὰ· β'. ὁ
μὴ τῆς παρούσης ε'. Κανὼν λέγων, ὅτι ἡ γυνὴ τοῦ μέλλοντος γε-
νέσθαι Ἀρχιερέως, ἂν ἴναι ἀξία, νὰ γίνεται Διακόνισσα· καὶ γ'.
ἡ περιφημὸς ἐκείνη Ὀλυμπιάς, καὶ χήρα εἶσα, ἦτο Διάκονος.
«Ὅτι δὲ καὶ ὁ γάμος τῶν Διακονισσῶν ἦτο παρανομώτερος ἀπὸ
τὸν γάμον τῶν χηρῶν, δείκνυται ἐκ τοῦ ιε'. τῆς δ'. καὶ κδ'. τοῦ
Βασιλεῖος· ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἀναθεματίζει τὴν ὑπανδρευθεῖσαν
Διάκονον μετὰ τοῦ συναφθέντος αὐτῆ, ὁ δὲ τοῦ Βασιλ. ἀφορίζει
μόνον τῆς Κοινωνίας τὴν ὑπανδρευθεῖσαν χήραν, εἰς αὐτὴν παύση
τῆς ἀκαθαρσίας. Ἐπειδὴ καὶ αἱ χήραι ἐπηγγέλλοντο νὰ μὴ
ὑπανδρευθοῦν δεύτερον, καθὼς καὶ ἡ Ἄννα ἡ θυγάτηρ τοῦ Φε-
νουῆλ, καὶ κατὰ τὸ α'. κεφ. τοῦ γ'. βιβλ. τῶν Διαταγῶν, καὶ
κατ' ἐκεῖνο ὅπου λέγει ὁ Παῦλος· «Ἐχουσαι κρῖμα, ὅτι τὴν
πρώτην πίστιν ἠθέτησαν» (ἀ. πρὸς Τιμ.) ἔδρα καὶ τὴν ὑποση-
μείωσιν τοῦ ιθ'. τῆς α'.

ὅτι θεληματικῶς, καὶ ἐξ ἄλλης τῆς καρδίας ποθοῦσι τὴν τοιαύτην ἀναχώρησιν. Ἐπειτα μετὰ τοῦτο, νὰ ἡσυχάζουν ἔξω τῆς ἐγκλείστρας ἓνα χρόνον, διὰ νὰ δώσουν περισσοτέραν πληροφορίαν, ὅτι ὄχι διὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ διὰ μόνον τὸ τῆς ἡσυχίας καλὸν, τὴν ζωὴν ταύτην ἐπιποθοῦσι. Καὶ ἂν μετὰ ταῦτα πάντα στέκωνται στερεοὶ εἰς τὸν αὐτὸν λογισμόν καὶ προθυμίαν, τότε νὰ ἐγκλείωνται, καὶ πλέον νὰ μὴ ἔχουν τὴν ἄδειαν νὰ εὐγαίνουν ἔξω, ὅταν θέλουσιν, ἔξω μόνον διὰ κοινὴν ὠφέλειαν τοῦ λαοῦ καὶ διὰ κίνδυνον θανάτου. Πλὴν καὶ τότε νὰ εὐγαίνουν μὲ εὐλογίαν, καὶ ἄδειαν τοῦ κατὰ τόπον Ἐπισκόπου. Εἰ δὲ χωρὶς τὰς αἰτίας ταύτας ἤθελαν εὐγαίνου, καὶ στατικῶς νὰ ἐγκλείωνται πάλιν εἰς τὴν ρηθείσαν ἐγκλείστραν των, καὶ μὲ νηστείας, καὶ ἄλλας κακουχίας νὰ κανονίζωνται, διὰ νὰ μάθωσιν, ὅτι, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος, ὁποῖος βάλλει τὸ χέρι του εἰς τὸ ἄλετρον, ἦτοι ὁποῖος ἀρχίσῃ τὴν κατὰ Θεὸν πολιτείαν, ἔπειτα γυρίσῃ εἰς τὴν κοσμικὴν ζωὴν, οὗτος δὲν ἔμπορεῖ νὰ εὐθυπορήσῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

ΚΑΝΩΝ ΜΒ'.

Τοὺς λεγομένους ἐρημίτας, οἵτινες μελανειμονοῦντες, καὶ τὰς κεφαλὰς καμῶντες περιάγουσι τὰς πόλεις, μεταξὺ ἀνδρῶν λαϊκῶν καὶ γυναικῶν ἀναστρεφόμενοι, καὶ τὸ οἰκεῖον ἐπάγγελμα καθυβρίζοντες, ὀρίζομεν, εἰ μὲν αἰροῦνται τὰς κόμας ἀποκειράμενοι, τὸ τῶν λοιπῶν Μοναχῶν ἀναδέξασθαι σχῆμα, τοῦτους ἐν Μοναστηρίῳ ἐγκαθίστασθαι, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ἐγκαταλέγεσθαι. Εἰ δὲ μὴ τοῦτο προέλονται, παντάπασι αὐτοὺς τῶν πόλεων ἀπελαύνεσθαι, καὶ τὰς ἐρήμους οἰκεῖν, ἐξ ὧν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἑαυτοῖς ἀνεπλάσαντο.

Ἑρμηνεία.

Ἐπειδὴ πάλαι πολλοὶ λαοπλόγοι ἐρημίται ὀνομαζόμενοι, μαῦρα ἐφόρου, καὶ μαλλία τρέφοντες εἰς τὴν κεφαλὴν, ἐπεριτριγύριζον εἰς τὰς πόλεις, ἀναμεταξὺ ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, καὶ τὸ μοναχικὸν ἐπάγγελμα καθυβρίζον, διὰ τοῦτο ὀρίζει ὁ παρὼν Κανὼν, ὅτι οἱ τοιοῦτοι, εἰ μὲν θέλουν νὰ κουρεύουν τὰ μαλλία, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἐν Μοναστηρίοις εὐρισκόμενοι Μοναχοὶ (1), καὶ εἰς Μοναστήριον νὰ ἀποκατασταίνωνται, καλῶς ἂν ἔχοι ὄχι καὶ δὲν θέλουν, νὰ διώκωνται τελείως ἀπὸ τὰς πόλεις, καὶ νὰ πηγαίνουν νὰ κατοικοῦν εἰς τὰς ἐρήμους, ἀπὸ τὰς ὁποίας ψευδῶς, καὶ οὐκ ἀληθῶς, ἐρημίτας τὸν ἑαυτὸν τους ὠνόμασαν.

ΚΑΝΩΝ ΜΓ'.

Ἐξὸν ὑπάρχει Χριστιανῶ τὸν ἀσκητικὸν ἐλέσθαι βίον, καὶ τὴν πολυτάραχον ζάλην τῶν βιωτικῶν πραγμάτων ἀποθέμενον, ἐν Μοναστηρίῳ εἰσιέναι, καὶ κατὰ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἀποκαρῆναι, κἂν ἐν οἰωδῆποτε πταισμάτι ἀλφ' ὁ γὰρ Σωτὴρ ἡμῶν Θεὸς ἔφη: «Τὸν ἐρχόμενον πρὸς με, οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω» ὡς οὖν τῆς μοναχικῆς πολιτείας, τὴν ἐν μετανοίᾳ στηλογραφούσης ζωὴν ἡμῖν, τῷ γνησίως ταύτη προστιθεμένῳ συνευδοκοῦμεν, καὶ οὐδεὶς αὐτὸν παρεμποδίσει τρόπος πρὸς τὴν τοῦ οἰκείου σκοποῦ ἀποπλήρωσιν.

Ἑρμηνεία.

Ὡς φαίνεται, θέλοντές τινες νὰ μονάσουν, ἐμποδίζοντο ἀπὸ τινος, τυχὸν δι' ἁμαρτήματα ὁποῦ ἔκαμαν. Ὅθεν ὁ παρὼν διορίζει, ὅτι εἶναι ἄδεια εἰς τὸν κάθε Χριστιανὸν (κῦτ'εξούσιον δηλ. καὶ ὄχι ὑπεξούσιον, καὶ ὄρα τὸν πβ'. Ἀποστολικὸν) νὰ ἀπαρῆται τὸν κόσμον, καὶ νὰ πηγαίῃ εἰς Μοναστήριον νὰ ἀποκείρεται, (2) κἂν

(1) Σημειῶσαι ἀπὸ τοῦ παρόντος Κανόνος, ὅτι οἱ ἐν Κοινοβίοις καὶ Μοναστηρίοις εὐρισκόμενοι Μοναχοὶ πρέπει συμμέτρως νὰ κουρεύωσι τὰ μαλλία των, διότι κουρὰν σύμμετρον φαίνονται νὰ κάμνουν οἱ Μοναχοί, καὶ ἀπὸ τὸν Κανόνα τοῦτον, καὶ ἀπὸ τὸν περὶ παρθενίας λόγον τοῦ μεγάλου Ἀθανασίου, καὶ ἀπὸ τὸν ἀ. εἰρηνικὸν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, καὶ ἀπὸ πολλὰς ἱστορίας τοῦ Λαυσαϊκοῦ. Ἐπειδὴ κοντὰ εἰς τοὺς Μοναχοὺς ὁ παρὼν καιρὸς, πένθους καιρὸς ἐστὶ, κατὰ τὸν θείον Χρυσόστομον, (ὁμιλία νς'. Ματθ.) καὶ τὸν Ἰωάννην τῆς Κλίμακος. Ὁ δὲ Θεὸς λέγει διὰ τοῦ Ἡσαίου, ὅτι σημεῖον πένθους καὶ κλαυθμοῦ, καὶ κοπετοῦ, εἶναι ἡ ξύρησις τῆς κεφαλῆς (Ἡσαί. κβ'. 12). Καὶ ἂν κατὰ τὸν Παῦλον, κάθε ἀνδρας ἀπλῶς ἀσχημονῇ ἔχωντας μαλλία (καὶ ὄρα τὴν ὑπόσημ. τοῦ ις'. τῆς παρούσης); πόσω μᾶλλον ἀσχημονοῦσιν οἱ Μοναχοὶ μαλλία τρέφοντες; ἂν δὲ ὅλοι

κοινῶς οἱ Μοναχοὶ πρέπει συμμέτρως νὰ κόπτωσι τὰ μαλλία των, πόσω μᾶλλον πρέπει νὰ κόπτωσιν αὐτὰ οἱ ἐν Μοναστηρίοις, ἢ κελλίοις εὐρισκόμενοι νέοι Μοναχοί, καὶ Διάκονοι; οἱ τοιοῦτοι γὰρ ὅσον σκανδαλίζουσι τοὺς ἄλλους μὲ τὸ ἀγένειον τοῦ προσώπου των, ἄλλο τόσον σκανδαλίζουσι καὶ μὲ τὰ μακρὰ καὶ κτενισμένα μαλλία των. Ἀπὸ ταῦτα δὲ πρέπει νὰ φυλάττωνται οἱ ἐν ταῖς πόλεσι, καὶ μάλιστα οἱ ἐν τῇ Βασιλευσῶσῃ εὐρισκόμενοι.

(2) Ἀπόκασιν ἐδῶ ὁ Κανὼν λέγει τὸ μέγα καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα, ἐπειδὴ, κατὰ τὸν Βαλσαμῶνα, (Ἑρμ. τοῦ β'. τῆς ἐν τῇ ἀγίᾳ Σοφίᾳ) κυρίως ἀπόκασις εἶναι ἡ τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος περιβολή. Πρέπει δὲ νὰ ἡξεύρωμεν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς τὸ σχῆμα τῶν Μοναχῶν ἦτον ἓνα καὶ μόνον, τὸ μέγα δηλ. καθὼς ὁ ἅγιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης τὸ γράφει εἰς τὴν διαθή-

ἔκαμε καὶ τὸ μεγαλύτερον ἀμάρτημα, ἐπειδὴ καὶ ὁ Κύριος εἶπε· δὲν θέλω ἀποδιώξει ἐκεῖνον ὁποῦ ἔρχεται πρὸς τοῦ λόγου μου· λοιπὸν, ἐπειδὴ ἡ ζωὴ τῶν Μοναχῶν εἰκονίζει τὴν μετάνοιαν, καθὼς καὶ ἡ στήλη εἰκονίζει τὸ στηλογραφούμενον πρᾶγμα, διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐαρεστούμεθα καὶ συγχαίρομεν εἰς τοὺς προτιμῶντας αὐτὴν, καὶ κἄμμία αἰτία (ἀμαρτίας δηλ. καὶ ὄχι ὑπεξουσιότητος) δὲν θέλει ἐμποδίσαι τοὺς τοιούτους ἀπὸ τῆν τοῦ σκοποῦ τελείωσιν. Λέγει δὲ καὶ ὁ κέ. τοῦ Νικηφόρου, ὅτι, εἴαν τις ἀσθενὴς ᾖν, ἐπιζητῆ τὸ μοναχικὸν σχῆμα, πρέπει νὰ τοῦ δίδεται χωρὶς ἀναβολὴν καιροῦ, καὶ ἡ χάρις νὰ μὴ ἐμποδίζεται ἀπὸ αὐτόν. Τοῦτο τὸ ἴδιον λέγουσι καὶ ὁ Βαλσαμῶν, καὶ ὁ Θεσσαλονίκης Συμεὼν· χωρὶς ὁμῶς γέροντος τοῦ μέλλοντος αὐτόν εἰς ὑποταγὴν δεχθῆναι, κἀνένας Μοναχὸς δὲν πρέπει νὰ γίνεται, κατὰ τὸν β'. τῆς α. καὶ β'.

κην του. Δὲν θέλεις δώσει τινὸς ἐκεῖνο, ὁποῦ λέγουσι μικρὸν σχῆμα, ἔπειτα τὸ μέγα, διατὶ τὸ σχῆμα ἓνα εἶναι, ὡσπερ καὶ τὸ βάπτισμα, καθὼς οἱ ἅγιοι Πατέρες τὸ ἐματῶ χειρίσθησαν. Καὶ ὁ θεῖος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς εἰς μίαν ἐπιστολὴν πρὸς Παῦλον ἱερομόναχον λέγει, τοῦτο εἶναι τὸ μέγα καὶ μοναχικὸν σχῆμα. Μικρὸν δὲ σχῆμα τῶν μοναχῶν οἱ Πατέρες δὲν ἤξεύρουσιν, ἀλλὰ μερικοὶ ἀπὸ τοῦ μεταγενεστέρου ἐφάνηκαν μὲν, ὅτι τὸ ἐμοίρασαν εἰς δύο, μὲ τὸ νὰ κλίνουσι ὁμῶς τὰς αὐτὰς ἐρωταποκρίσεις καὶ ὑποσχέσεις τόσον εἰς τὸ μικρὸν, ὅσον καὶ εἰς τὸ μέγα, πάλιν ἓνα σχῆμα τὸ ἀποκαθιστῶσι. Καὶ ὁ Θεσσαλονίκης Συμεὼν (κεφ. κ'.) λέγει, ὅτι καθὼς τὸ βάπτισμα εἶναι ἓν καὶ μόνον, ἔτσι καὶ τὰ σχῆμα τῶν Μοναχῶν. Τὸ γὰρ μικρὸν σχῆμα ἀρραβῶν καὶ προῖμιον εἶναι τοῦ μεγάλου σχήματος, καὶ ἐπεννοήθη ἀπὸ τινος ὑστερινοῦ Πατέρος διὰ τὴν ἀσθένειαν (ἢ καὶ ἀμέλειαν) τῶν ἀνθρώπων. Καὶ τὸ Εὐχολόγιον δὲ καὶ ὁ Βαλσαμῶν ('Εβρην. τοῦ β'. τῆς ἐν τῇ ἀγίᾳ Σοφίᾳ) τὸ μικρὸν σχῆμα ἀρραβῶνα ὀνομάζουσι τοῦ μεγάλου σχήματος. Ὁ δὲ Ἰωβ, ὁ καλούμενος ἀμαρτωλὸς, ἐν τῇ περὶ Μυστηρίων (παρὰ τῆ Συναγματίῳ τοῦ Χρυσάνθου Ἱεροσολύμ.), καὶ τρίτον σχῆμα προσθέτει λέγων οὕτω. Τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος ἐπὶ τὸ τελειότερον προχωρεῖ, ἀπὸ μικροσχήμου καὶ ρασοφόρου καλουμένου, εἰς τὸ τῆς κουρᾶς ἅγιον σχῆμα, καὶ ἀπὸ τούτου πάλιν εἰς τὸ ἀγγελικὸν μέγα καλούμενον· παρομοίως δὲ καὶ τὸ Εὐχολόγιον εἰς τρία διαιρεῖ τὰς ἀκολουθίας τοῦ σχήματος, εἰς ἀκολουθίαν ρασοφόρου, μικροσχήμου καὶ μεγαλοσχήμου. Καὶ μικροσχημον μὲν δὲν ὀνομάζει τὸν ρασοφόρον, ὡς τὸν ὀνομάζει ὁ Ἰωβ, ἀλλὰ τὸν κοινῶς παρ' ἡμῶν λεγόμενον σταυροφόρον, τὸ ὁποῖον κουρᾶς σχῆμα ὀνόμασεν ὁ Ἰωβ ἀνωτέρω. Τούτων οὕτως εἰρημένων, ὅσοι μὲν φθάσαν νὰ γένουν ρασοφόροι, δὲν δύνανται πλέον νὰ ρίψουν τὰ ράσα καὶ νὰ ὑπανδρευθοῦν, ἀπαγε. Πῶς γὰρ τοῦτο θέλουν τολμήσουν, εἰς καιρὸν ὑποῦ καὶ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς των ἐκούρευσαν, τὸ ὑποῖον δηλοῖ πῶς ἀπέριψαν ἀπὸ τῆν κεφαλῆν των κάθε φρόνημα κοσμικόν, καὶ ἀφιέρωσαν τὴν ζωὴν των εἰς τὸν Θεόν; Πῶς, ὁποῦ καὶ ράσον μοναχικὸν δι' εὐλογίας ἐφόρεσαν, καὶ καλυμαύχιον, καὶ τὸ ὄνομα των ἄλλαξαν, καὶ δύο εὐχαι παρὰ τοῦ ἱερέως ἀνεγνωσθήσαν εἰς αὐτούς, εἰς τὰς ὁποίας ὁ ἱερεὺς εὐχαριστεῖ τὸν Θεόν, διατὶ τοὺς ἐλύτρωσεν ἀπὸ τῆν ματαίαν καὶ κοσμικὴν ζωὴν, καὶ τοὺς ἐκάλεσεν εἰς τὸ σεμνὸν ἐπάγγελμα τῶν Μοναχῶν, καὶ παρακαλεῖ αὐτόν νὰ τοὺς δεχθῆ εἰς τὸν σωτήριόν του ζυγόν; Καὶ ἂν ἐκεῖνος ὁποῦ μοναχὰ ὑποσχέθῃ νὰ γένη καλόγηρος, χωρὶς νὰ ρασοφορέσῃ, πρέπει νὰ μὴ παραβαίη, ἀλλὰ νὰ τελειόνη τὴν ὑπόσχεσίν του (καὶ ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ κή. τοῦ Βασιλ.) κατὰ τὸ, τὰς εὐχὰς μου ἀποδώσω τῷ Κυρίῳ, πόσω μᾶλλον ὁ καὶ τὰ ράσα φορέσας; Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Βαλσαμῶν ('Εβρην. τοῦ ε. τῆς α. καὶ β'.) λέγει, ὅτι ὁ ρασοφορέσας δὲν ἔχει πλέον ἄδειαν νὰ γένη λαϊκός, ἀλλὰ θέλει ἀναγκασθῆ νὰ τελειώσῃ τὸν α. σκοπὸν του, ἤτοι νὰ λάβῃ τὸ σχῆμα τέλειον· ὄχι καὶ δὲν θέλει, νὰ ἔχη νὰ τιμωρῆται, καθὼς

ὁ νόμος προστάζει εἰς τὸν α. τίτλ. τοῦ δ'. βιβλίου· ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ κή. τοῦ Βασιλ. ὁποῦ λέγει τὰ αὐτὰ καὶ Βαλσαμῶν ὁ αὐτός. Ὅσοι δὲ πάλιν εἶναι μικροσχημοὶ σταυροφόροι, καὶ αὐτοὶ εὐρίσκονται εἰς δύο στενὰ, δηλαδὴ καὶ νὰ φυλάττουν τὴν ἀκριβειαν τῶν μεγαλοσχημῶν, διατὶ τὰς αὐτὰς καὶ ἀπαρallάκτους ὑποσχέσεις, καὶ τῶν αὐτῶν εὐχῶν τῶν μεγαλοσχημῶν ἔδωκαν εἰς τὸν Θεόν καὶ αὐτοὶ, καὶ μὲ τὰ αὐτὰ ἄμφια ἐκείνων (πλὴν τινῶν) ἐκοσμήθησαν παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἠξιώθησαν (πλὴν τριῶν) καὶ αὐτοὶ· μὴ προφασιζόμενοι προφάσεις ἐν ἀμαρτίαις, πῶς αὐτοὶ τάχα δὲν εἶναι μεγαλοσχημοὶ, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔχουν χρέος νὰ φυλάττουν τὴν ἀκριβῆ πολιτείαν τῶν Μοναχῶν, καὶ πρὸς τούτοις νὰ μὴ ἀμελοῦν, ἀλλὰ νὰ σπουδάζουν εἰς τὸ νὰ παίρουν καὶ τὸ μέγα σχῆμα τὸ τέλειον. Διατὶ καθὼς ὁ ἀρραβῶν μὲ τὸν γάμον συγκρινόμενος εἶναι ἀτελής, ἔτσι καὶ τὸ μικρὸν σχῆμα ὑποῦ ἔχουν, μὲ τὸ νὰ γίνῃ ἀρραβῶν πρὸς τὸ μέγα, ὡς εἶπομεν, εἶναι καὶ αὐτὸ ἀτελής, καὶ ἀκλυθῶς καὶ αὐτοὶ ὁποῦ τὸ ἔχουν εἶναι ἀτελεῖς. Ἄς ἴδωμεν δὲ τὸν Συμεὼν τὸν Θεσσαλονίκης (κεφ. τζ'). ὁποῦ λέγει, ὅτι, ὅσοι εἶναι ἀτελεῖς εἰς τὸ σχῆμα, πρέπει νὰ τελειωθοῦν, ἵνα μὴ ἀποθάνουν ἀτελεῖς, χωρὶς τῆς τελειοτάτης τελετῆς τοῦ σχήματος . . . καὶ ὅτι, καθὼς ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν βαπτισθῆ, δὲν εἶναι χριστιανός, ἔτσι καὶ ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν τελειωθῆ εἰς τὸ σχῆμα, δὲν εἶναι Μοναχός (τέλειος δηλ.)· Σημείωσαι δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἀγκαλὰ καὶ Ἀθανάσιος ὁ ἐν τῇ Ἀθῶν, καὶ ὁ ὄσιος καὶ ὁμολογητῆς Δουναλὲ παρὰ τῆ συναξαριστῆ (Δεκιμβρ. ιζ'.) καὶ ἄλλοι τινὲς, ἔλαβον πρῶτον τὸ μικρὸν σχῆμα, καὶ ἔπειτα τὸ μέγα, κατὰ διαφόρους καιροὺς, καλλίτερα ὁμῶς καὶ ἀκριβέστερα ποιῶσιν ἐκεῖνοι, ὁποῦ ἄπαξ γίνονται μεγαλοσχημοὶ, χωρὶς νὰ γένουν μικροσχημοὶ, διατὶ μὲ τὴν μίαν αὐτῆν καὶ μόνην φοράν, ἐν καὶ μοναδικὸν πραγματικῶς ἀποδεικνύουσι τὸ σχῆμα τῶν Μοναχῶν, ὅπερ ἡ τῶν ἁγίων παράδοσις βούλεται. Ἡ δὲ εὐχὴ ὁποῦ εὐρίσκεται τυπωμένη εἰς τὸ βιβλίον τῶν τοῦ Στουδίτου κατηχήσεων, ὅς τις λέγει ὅτι ὁ ποιητῆς αὐτῆς ἔλαβε τὸ μικρὸν σχῆμα, ἔπειτα ἔλαβε τὸ μέγα· αὕτη, λέγω, ἡ εὐχὴ, ἀγκαλὰ καὶ γίνῃ κατανοκτικὴ καὶ ψυχωφελὴς, ὁμῶς δὲν εἶναι Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, ἀλλὰ Θεοδοσίου τινός, ὡς τοῦτο φαίνεται ἐν αὐτῇ, ἐκ διαφόρων ὑφανισθῆσα. Ἀγκαλὰ δὲ καὶ κάθε καιρὸς γίνῃ ἀρμόδιος εἰς τὸ νὰ γένη τινὰς Μοναχός, ἀρμοδιώτερος ὁμῶς εἶναι εἰς τοῦτο ὁ τῆς τεσσαρακοστῆς, ὅτι καιρὸς μετανόιας ἐστὶ, κατὰ τὴν κέ. ἀπόκρ. Συμεὼν τοῦ Θεσσαλονίκης. Ὁ δὲ Ἰωβ λέγει, ὅτι πολλοὶ μοναχοὶ ἢ Μοναχαὶ εἰς μίαν λειτουργίαν οὐ γίνονται ἀπὸ ἓνα γέροντα, ἀλλὰ ἓνας καὶ μίαν. Ἀγγελικὸν δὲ λέγεται τὸ σχῆμα τῶν Μοναχῶν καὶ διὰ ἄλλα αἰτία, μάλιστα δὲ διὰ τὰ δύο ταῦτα· ἓνα μὲν, διατὶ ὁ Μοναχὸς πρέπει ἐν σαρκὶ ᾖν, νὰ μιμῆται τὴν ἄσαρκον ζωὴν καὶ παρθενίαν τῶν Ἀγγέλων, καὶ ἄλλο δὲ, διατὶ ὁ Μοναχὸς πρέπει πάντοτε νὰ δοξολογῆ τὸν Θεόν, ὡς οἱ ἐν Οὐρανῷ Ἀγγελοὶ κατὰ τὸν Θεσσαλονίκης Συμεὼν. Ὁ δὲ Ἀρισπαγίτης Διογύσιος ἐν τῇ περὶ μοναχικῆς τελειώσεως λέγει, ὅτι ἡ τῶν μεριστῶν οὐ μόνον ζωῶν, ἀλλὰ μὴν, καὶ φαντασιῶν ἀποταγῆ, τὴν τελειοτάτην ἐμφαίνει τῶν Μοναχῶν φιλοσοφίαν, ἐν ἐπιστήμῃ τῶν ἐνοποιῶν ἐντολῶν ἐνεργουμένην.

ΚΑΝΩΝ ΜΑ'.

Μοναχός ἐπὶ πορνείᾳ ἄλους, ἢ πρὸς γάμου κοινωνίαν καὶ συμβίωσιν γυναῖκα ἀγόμενος, τοῖς τῶν πορνευόντων ἐπιτιμίοις κατὰ τοὺς Κανόνας ὑποβληθήσεται.

|| Τῆς δ'. ις'.
τῆς Ἀγίου.
ιθ'. Βασιλ. ζ'.
ιθ'. ιθ'. κ'. ξ'.

Ἑρμηνεία.

Ἐὰν Μοναχός ἐλεγθῆ ὅτι ἐπόρνευσεν, ἢ ὑπάνδρευθῆ, ὡς πόρνος, ἤτοι ἐπτά χρόνους νὰ ἐπιτιμᾶται κατὰ τοὺς Κανόνας, χωριζομένου πρότερον τοῦ παράνομου συνοικεσίου, διορίζει ὁ παρῶν Κανών. Κανόνας δὲ ἐννοεῖ τὸν ιθ'. τοῦ Βασιλ. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν ις'. τῆς δ'. (1).

ΚΑΝΩΝ ΜΕ'.

Ἐπειδὴ μεμαθήκαμεν, ἐν τισὶ γυναικείαις Μοναστηρίοις τὰς μελλούσας τοῦ ἱεροῦ ἐκεῖ-
νου καταξιούσθαι σχήματος, πρότερον σπηρικαῖς, καὶ παντοδααῖς στολαῖς, ἔτι μὴν καὶ κοσμη-
οις, χρυσῶ καὶ λίθῳ πεποικιλμένοις, ὑπὸ τῶν προταγόντων αὐτὰς περιστέλλεσθαι, καὶ οὕτω τῷ θυσια-
στηρίῳ προσιοῦσας, ἐκδιδύσκεσθαι τὴν τοσαύτης τῆς ὕλης ἀμφίαισιν, παραχρῆμά τε γίνεσθαι ἐπ' αὐταῖς
τὴν τοῦ σχήματος εὐλογίαν, καὶ τὸ μέλλαν αὐτὰς ἐνδύμα ἀμφιέννυσθαι, ὀρίζομεν, ὥστε μηκέτι ἀπὸ τοῦ
νῦν τοῦτο γίνεσθαι· οὐδὲ γὰρ εὐαγὲς ὑπάρχει, τὴν ἤδη διὰ τῆς οικείας προαιρέσεως ἀποθεμένην πᾶ-
σαν τὴν τοῦ βίου τερπνότητα, καὶ ἀσπασαμένην τὴν κατὰ Θεὸν πολιτείαν, καὶ βεβαιώσασαν ταύτην
λογισμοῖς ἀκλινέσι, καὶ οὕτω τῷ Μοναστηρίῳ προσελθοῦσαν, αὐθὶς εἰς ἀνάμνησιν διὰ τοῦ τοιούτου φθαρ-
τοῦ τε καὶ ρέοντος κόσμου ἐλθεῖν, ὧν ἤδη ἐποιήσατο λήθη. Ἐκ τούτου τε ἀμφίβολον καταστῆναι, καὶ
τὴν ψυχὴν ἐκταραχθῆναι, δίκην κυμάτων ἐπικλυζόντων, καὶ τῆδε κάκεισε περιστρεφόντων, ὡς μήτε
δάκρυον, ἔστιν ὅτε, λοιπὸν ἀφιείσων, τὴν ἐν τῇ καρδίᾳ διὰ τοῦ σώματος κατάνυξιν ἐπιδείξασθαι. Ἄλλ'
εἰ καὶ βραχύ τι, ὡς εἰκὸς, ἐκπηδήσειε δάκρυον, μὴ μᾶλλον τῆς διὰ τὸν ἀσκητικὸν ἀγῶνα διαθέσεως χά-
ριν, ἢ διὰ τὸ τὸν κόσμον, καὶ τὰ ἐν κόσμῳ καταλιπεῖν, παρὰ τοῖς ὁρῶσι τοῦτο προελθεῖν λογισθῆναι.

|| Τῆς Καρθ.
ρλε'.

Ἑρμηνεία.

Ἐμποδίζει ὁ παρῶν Κανὼν τὸ νὰ στολίζωνται αἱ γυναῖκες, ὅπου μέλλουν νὰ γένουν Μοναχὴ μετὰ ζωτὰ
φορέματα, καὶ μετὰ ἄλλα κόσμια χρυσοῦ, καὶ λίθων πολυτίμων, καὶ ἔτσι ἐστολισμέναι νὰ πλησιάζουν πρὸς τὸ
ἅγιον βῆμα τῆς ἐκκλησίας τῶν γυναικείων Μοναστηρίων, καὶ ἐκεῖ νὰ ἐκδύωνται μὲν τὰ τοιαῦτα μάταια στο-
λίδια, παρευθὲς δὲ νὰ ἐνδύωνται τὰ μαῦρα τῶν Μοναχῶν φορέματα, καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ σχήματος νὰ λαμ-
βάνουσι. Διότι δὲν εἶναι πρέπον, ἢ γυνὴ ἐκεῖνη, ὅπου πρότερον ἐξ οικείας προαιρέσεως ἀπέριψε κάθε ἡδονὴν
τοῦ βίου, καὶ ἠγάπησε τὴν κατὰ Θεὸν πολιτείαν, καὶ μετὰ λογισμοὺς στερεοὺς ἐβεβαίωσε τὴν προαίρεσιν τῆς
ταύτης, καὶ ἔτσι στερεὰ ἐπήγεν εἰς τὸ Μοναστήριον, πάλιν νὰ ἔρχεται εἰς ἐνθύμησιν μετὰ τὰ τοιαῦτα στολίδια
ἐκείνων ὅπου κατεφρόνησε προλαβόντως καὶ ἀλησμόνησε (2), καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν στολιδίων

(1) Ὁ Βαλαμὼν βλέπωντας νὰ κανονίζεται μόνον ὡς πόρ-
νος ὁ ὑπάνδρευθεις Μοναχός ἀπὸ τὸν παρόντα Κανόνα, καθὼς
καὶ ἓνας κοσμικὸς, λέγει, ὅτι ἡ συγκατάβασις αὕτη γίνεται διὰ
τοὺς Μοναχοὺς ἐκείνους, ὅπου ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ θεληματικῶς
χωρῖσουσι τὸν παράνομον γάμον αὐτῶν, καὶ τρέξουν πρὸς τὴν
ἐξομολόγησιν καὶ μετάνοιαν, καὶ ὄχι διὰ τοὺς ἀκουσίως μετα-
νοοῦντας.

(2) Ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα τοῦ Κανόνος συμπεραίνομεν, ὅτι
ἡ ἀλησιμονησία αὕτη διὰ τινος χρονοτριβῆς ἐν τῷ Μοναστηρίῳ
καὶ δοκιμῆς ἐγένετο, καὶ ἀκολούθως, ὅτι καὶ τότε οἱ Μοναχοὶ
καὶ Μονάζουσαι μετὰ τὰ κοσμικὰ φορέματα ἔκαμναν τὴν δοκιμὴν,
καὶ ὄχι μετὰ ρασοφορίαν. Τὰ μαῦρα γὰρ φορέματα, λέγει, μετὰ
τὸ προσελθεῖν τῷ Μοναστηρίῳ ἐνιδύοντο· φανερώτερον δὲ γίνε-
ται τοῦτο ἀπὸ τὸν ρλε'. τῆς ἐν Καρθαγ. ὄρα καὶ τὸν α'. τοῦ Νι-
κολάου περὶ τούτου. Καὶ σημειώσαι κατὰ τὸν Παχυμέρη ἐν τῇ
εἰς τὸν ἅγιον Διονύσιον παραφράσει, ὅτι τὸ μαῦρον φόρεμα τῶν
Μοναχῶν δηλοῖ, ὅτι μοναχικῶς αὐτοὶ πολιτεύονται, συμμαζωμέ-
νοι εἰς τὸν ἑαυτῶν τους, καθὼς καὶ τὸ μαῦρον χρῶμα συμμαζώ-

νει τὴν ὄψιν εἰς ἑαυτό. Ἡ μοναχικὴ τάξις μοναχῶς πολιτεύε-
ται· τοῦτο γὰρ δηλοῖ καὶ τὸ ἀμφιεννύμενον μίλαν. Διὸ καὶ ὁ
Θεὸς Ἀθανάσιος ἐν τῷ περὶ παρθενίας λέγει, ὁ ἐπενδύτης σου
μίλας, μὴ βεβαιωμένος ἐν βαφῇ, ἀλλ' αὐτοφυῆς ἰδιόχρους. Ὅχι
μόνα δὲ τὰ μαῦρα οἰκεία εἶναι εἰς τοὺς Μοναχοὺς, ἀλλὰ καὶ τὰ
φαῖα, τὰ ὅποια δὲν εἶναι οὔτε πολὺ μαῦρα, οὔτε πολὺ ἄσπρα,
ἀλλὰ σύνθετα ἀπὸ μαῦρον καὶ ἄσπρον. Δι' ὃ καὶ Χρυσόστομος
ἐν τῷ περὶ παρθενίας, οὐκ ἐν φαιοῖς ἱματίοις καὶ χρώμασιν ἡ
παρθενία. Δηλοῖ δὲ τοῦτο καὶ Ζώσιμος ὁ ἱστορικὸς· τὸ δὲ μαῦ-
ρον χρῶμα δηλοῖ ἀκόμη καὶ τὸ πένθος καὶ λύπην ὅπου πρέπει
νὰ ἔχη ὁ Μοναχός. Οἱ γὰρ λυπούμενοι καὶ πενθοῦντες διὰ τι-
νας συγγενεῖς τῶν ἀποθανόντων, συνηθίζουσι νὰ μαυροφοροῦν.
Ἐπειδὴ δὲ ἀνεφέραμεν διὰ τὰ μοναχικὰ φορέματα, καλὸν εἶναι
ἐδῶ νὰ ἐξηγηθῶμεν καὶ τί δηλοῖ τὸ καθ' ἓνα. Ὁ μὲν οὖν χι-
τῶν, (ὁ ὅποιος ἦτον ὡσάν εἰς εἶδος ὑποκαμίσου, ὃ νῦν ἐσώρασον
καλεῖται, καὶ Ζωστικὸν) δηλοῖ τὸν χιτῶνα τῆς ἀγαλλιόσεως καὶ
τὴν θεῖαν δικαιοσύνην, ἣν ἐνδύεται ὁ Μοναχός ἀντὶ τῶν ὁρμα-
τίνων χιτῶνων, καὶ ἀντὶ τῆς γυμνώσεως τοῦ Ἀδάμ, κατὰ τὸ

E. J. MOULDER
IOANNINA

τούτων, νὰ ταραχθῆ ἡ ψυχὴ τῆς, μὲ τὸ νὰ ἀσκηθοῦν κατ' αὐτῆς αἱ κοσμικαὶ φαντασίαι, ὡσὰν κύματα, ὥστε ὁποῦ μῆτε δάκρυον λοιπὸν νὰ τὴν ἀφήσουν νὰ εὐγάλη ὅταν κουρευέται, καὶ μὲ αὐτὸ νὰ δείξῃ τὴν τῆς καρδίας κατάνυξιν. Εἰ δὲ καὶ ὀλίγον δάκρυον ἤθελεν εὐγάλη, τυχὸν νὰ νομίζεται ἀπὸ τοὺς βλέποντας, ὅτι τὸ εὐγαλεν, ὅχι τόσον διατι ἡζιώθη τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος, ὅσον διατι ἀφήκε τὸν κόσμον καὶ τὰ ἐν κόσμῳ.

ΚΑΝΟΝ ΜΓ'.

Τῆς ε'. μζ'. || Αἱ τὸν ἀσκητικὸν αἰρούμεναι βίον, καὶ ἐν Μοναστηρίῳ καταταττόμεναι, καθόλου μὴ προϊέτωσαν, εἰ δὲ τις ἀπαραίτητος αὐτὰς ἀνάγκη πρὸς τοῦτο ἔλκοι, μετ' εὐλογίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς Προεστῶσης τοῦτο πραττέτωσαν. Καὶ τότε μὴ μόναι καθ' ἑαυτὰς, ἀλλὰ μετὰ τινων πρεσβυτέρων καὶ πρωτεουσῶν ἐν τῷ Μοναστηρίῳ μετ' ἐντολῆς τῆς Καθηγουμένης παντελῶς δὲ αὐτὰς ἐξωκοιτεῖν οὐκ ἔξεστιν· ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνδρες οἱ τὸν μονήρη μετερχόμενοι βίον, χρείας ἐπιγούσης, καὶ αὐτοὶ μετ' εὐλογίας, τοῦ τὴν ἡγουμένην ἐμπειπιστευμένου προϊέτωσαν. Ὅστε οἱ παραβαίνοντες τὸν νῦν ὑριθέντα παρ' ἡμῶν ὄρον, εἴτε ἄνδρες εἴεν, εἴτε γυναῖκες, προσφόροις ἐπιτιμίαις ὑποβληθήτωσαν.

Ἑρμηνεία.

Δὲν θέλουσιν οἱ Πατέρες οὗτοι νὰ εὐγαίνωσι παντελῶς ἀπὸ τὰ Μοναστήριά των αἱ Μοναχαί· εἰ δὲ καὶ κάμμία ἀπαραίτητος ἀνάγκη ἤθελε τὰς βιάζει εἰς τοῦτο, ὡς εὐγαίνουσι μετ' εὐλογίαν καὶ ἀδειαν τῆς Προεστῶσης,

Εὐχολόγιον, καὶ τὸν Θεσσαλονίκης Συμεῶν. Τὸ καλλίον (τὸ ὁποῖον ἦτο φόρεμα καὶ περιδάλαιον, ὡσὰν εἰς εἶδος τοῦ νῦν καλουμένου ἐπανώρρασου, ἢ μανδορράσου, καθὼς καὶ ὁ Θεσσαλονίκης Συμεῶν περιδάλαιον τὸ ὀνομάζει, καὶ ὁ Ἀββᾶ Ἰσαὰκ λέγων, ἔλιξον τὸ καλλίον σου, φόρεμα τὸ θέλει νὰ ἦτο, καὶ ὅχι καθὼς οἱ τωρινοὶ μοναχοὶ τὸ καλλίον ἀποβαλόντες ἀντὶ τοῦτου, τὸ καλούμενον παραμάνδου μεταχειρίζονται, εἰς καιρὸν ὁποῦ τὸ ὄνομα τοῦ παραμάνδου δηλοῖ φόρεμα, καὶ ὡσὰν δεῦτερον μανδύαν (διὰ τοῦτο, ὡς φαίνεται, καὶ τὸ Εὐχολόγιον μανδύαν ὀνομάζει τὸ μικρὸν σχῆμα) καὶ ὅχι τὸ σπιθαμιαῖον αὐτὸ τετράγωνον, ὁποῦ τώρα φοροῦν οἱ μικροσχημοὶ ὀπίσω εἰς ταῖς πλάταις). Τὸ καλλίον, λέγω, δηλοῖ τὴν στολὴν τῆς ἀφθαρσίας καὶ σεμνότητος, καὶ τὴν θείαν σκέπην καὶ περιβολὴν, κατὰ τὸ Εὐχολόγιον, καὶ τὸν Θεσσαλονίκης Συμεῶν. Ἡ ζώνη δερματίνη οὖσα, καὶ σφιγγουσα τὴν μέσῃν, ὅπου εἰσὶ τὰ νεφρὰ καὶ τὸ ἐπιθυμητικόν, δηλοῖ τὴν νέκρωσιν τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ τὴν σωφροσύνην, καὶ τὸ νὰ ἦναι ἕτοιμος εἰς τὰς Διακονίας ὁ Μοναχὸς κατὰ τὸ Εὐχολόγιον, Συμεῶν, Κύριλλον Ἱεροσολύμων, Δωρόθειον καὶ Σωζόμενον (βιβλ. γ'. κεφ. ιγ')., τὰ σανδάλια καὶ παπούτσια δηλοῦν πῶς πρέπει ὁ Μοναχὸς νὰ τρέχῃ ἕτοιμος τὴν στράταν τοῦ Εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, χωρὶς νὰ σκοντάβῃ, ἀλλὰ νὰ πατῆ ἐπάνω τῶν νοσητῶν ὄψεων. Καὶ ὅτι καθὼς τὰ παπούτσια εἶναι ὑποκειμένα εἰς τὸ λοιπὸν σῶμα, ἔτσι καὶ τὸ σῶμα πρέπει νὰ ἦναι ὑποκειμένον εἰς τὴν ψυχὴν, κατὰ τὸ Εὐχολόγιον, τὸν Συμεῶν καὶ τὸν Ἱεροσολύμων Κύριλλον. Ταῦτα μὲν εἶναι τὰ ἄμφια τοῦ Μικροσχήμου καὶ Σταυροφόρου· ὁ δὲ Μεγαλόσχημος καὶ ταῦτα τὰ τρία φορέματα ἔχει, παράνω τὸ Κουκούλιον, τὸν Ἀνάλαβον καὶ τὸν Μανδύαν. Δηλοῖ δὲ τὸ μὲν Κουκούλιον τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου, κατὰ τὸ Εὐχολόγιον, τὴν τῆς θείας χάριτος ἐπισκίασιν, τὴν ἀποβάλλουσαν τὰ τοῦ κόσμου νοήματα, κατὰ τὸν Συμεῶν καὶ Κύριλλον Ἱεροσολύμων, τὴν ἀκακίαν καὶ ταπεινώσιν, ὅτι καὶ τὰ ἀκακα νήπια τοιαῦτα φοροῦσι κουκούλια, κατὰ τὸν Σωζόμενον καὶ Δωρόθειον. Ὁ δὲ Ἀνάλαβος (ὅς τις καὶ ἀναβολεὺς ὀνομάζεται ἀπὸ τὸν Σωζόμενον, ἐκ δερμάτων ἐστὶ κατὰ τὸν Συμεῶν, ἤδη δὲ καλεῖται Πολυσταβίον), δηλοῖ ὅτι ἀναλαμβάνει τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου ὁ Μοναχὸς, καὶ ἀκολουθεῖ αὐτῷ, κατὰ τὸ Εὐχολόγιον, καὶ τὸν

Συμεῶν καὶ τὸν Δωρόθειον, ἔχων δὲ ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν Σταυροῦς. δηλοῖ κατὰ τὸν Ἱεροσολύμων Κύριλλον, ὅτι καὶ ὁ κόσμος πρέπει νὰ σταυρώνεται εἰς τὸν Μοναχόν, μὲ τὴν ἀπ' αὐτοῦ ἀναχώρησιν· καὶ ὁ Μοναχὸς εἰς τὸν κόσμον, μὲ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπροσπάθειαν κατὰ τὸ, ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ τῷ κόσμῳ. Ὁ δὲ Σωζόμενος λέγει, ὅτι σφιγγοντας αὐτὸ ταῖς ὤμοπλάταις δηλοῖ, ὅτι πρέπει ὁ Μοναχὸς νὰ ἦναι ἕτοιμος εἰς Διακονίαν, ὁ δὲ Μανδύας (τὸν ὁποῖον ἀχειρίδωτον χιτῶνα ὁ Σωζόμενος ὀνομάζει, Κολύβιον δὲ ὁ Δωρόθεος) περιεκτικὸς ὄντων τῶν ἄλλων, δηλοῖ ὅτι ὁ Μοναχὸς εὐρίσκειται τελιγμένος εἰς τὸν μανδύαν του, ὡσὰν μέσα εἰς τάφον κατὰ τὸν Συμεῶν. Ὁ δὲ Σωζόμενος καὶ Δωρόθεος λέγουσιν, ὅτι αὐτὸς, μὴ ἔχων μανίκια καὶ χέρια, δηλοῖ, ὅτι ὁ Μοναχὸς δὲν πρέπει νὰ ἀσκήσῃ χεῖρι εἰς τινα, μῆτε νὰ πράττῃ τι τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου. Τὸ δὲ ἄπλωμα τοῦ μανδύου δηλοῖ τὸ περιωτικὸν τῶν Ἀγγέλων, κατὰ τὸν Ἱεροσολύμων Κύριλλον. Ὅτι ἀγγελικὸν καλεῖται τὸ σχῆμα τῶν Μοναχῶν, αἱ δὲ τέσσαρες γωνίαι τοῦ μανδύου δηλοῦσι τὰς δ' γενικὰς ἀρετὰς, φρόνησιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν· εἶχε δὲ καὶ κόκκινον σημάδι· ὁ μανδύας, τὸ ὁποῖον σημαίνει κατὰ τὸν Ἀββᾶν Δωρόθειον, ὅτι οἱ καλόγηροι γνωρίζονται δι' αὐτοῦ καὶ εἶναι στρατιῶται τοῦ οὐρανοῦ Βασιλέως. Ὅτι δὲ ὁ μανδύας μόνου εἶναι τοῦ μεγαλοσχήμου, τὸ λέγει ὁ Θεσσαλονίκης Συμεῶν. Φησὶ γὰρ οὗτος (κεφ. σογ')., τελευταῖον δὲ, ὡς περιεκτικὸν πάντων περιβάλλεται τὸν μανδύαν. Ἐν ᾧ καὶ τρανώτερον φησιν ὁ ἱερεὺς· «Ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ δεῖνα ἔλαβε τὸ μέγα καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα» ἀγκαλὰ καὶ τὸ Εὐχολόγιον ὀλίγερα περὶ μανδύου τοῦ μεγαλοσχήμου δὲν ἀναφέρει. Τὸ δὲ καλυμαύχιον καὶ τὸ ἐπανωκαλύμμαχον εὐλογίαν ξεχωριστὴν δὲν ἔχουν. Τινὲς δὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ Κουκουλλίου λέγουσι καὶ εἰς τὸ Καλυμαύχιον τοῦ σταυροφόρου. Τούτων οὖτως εἰρημένων, πρέπει ὁ ἱερεὺς, ἀντὶ τοῦ σπιθαμιαίου ἐκείνου παραμάνδου, νὰ εὐλογῇ τὸ ἐπανώρρασον, καὶ νὰ τὸ εἶδῃ νὰ τὸ φορῇ ὁ ὑπ' αὐτοῦ κουρευόμενος Μοναχός, ἵνα μὴ ὅταν εἶδῃ τὸ ἐπανώρρασον, καταγελάστως εὐχῆς καὶ εὐλογίας ἀπορῇ. Εἰ δὲ τις καὶ τὸ σπιθαμιαῖον ἐκεῖνο θέλει νὰ φορῇ ἐπάνωθεν τοῦ ἐσωρράσου ἀντὶ σταυροῦ, δὲν εἶναι, φαίνεται μοι, εὐάνενα ἄτακτον.

καὶ τότε, ὄχι μοᾶχι, ἀλλὰ καὶ μὲ ἄλλας ὁμοῦ γεροντίσας κατὰ τὴν ἡλικίαν καὶ φρόνησιν. Νὰ κοιμῶνται δὲ τὴν νύκτα ἔξω ἀπὸ τὸ Μοναστήριον αὐτῶν, παντελῶς δὲν εἶναι συγχωρημένον εἰς αὐτάς. Ἄλλὰ καὶ οἱ Μοναχοὶ παρομοίως, ἀνάγκης ἐπειγούσης, ὡς εὐγαίνουν ἀπὸ τὸ Μοναστήριόν των μὲ τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἡγουμένου. Ὅσοι δὲ κάμνουν ἄλλως, νὰ ἐπιτιμῶνται μὲ τὰ ἀρομόδια ἐπιτίμια, ὅπου γνωρίσῃ ὁ Ἡγούμενος, ἢ ἡ Ἡγουμένη, εἴτε ἄνδρες εἶναι, εἴτε γυναῖκες.

Σ υ μ φ ω ν έ α.

«Καὶ ὁ Μέγας δὲ Βασίλειος (κατ' ἐπιτομήν ὄρ. ρκ'.) χωρὶς συγχωρήσεως τοῦ Προεστῶτος προστάζει νὰ μὴ πηγαίνῃ τινὰς Μοναχὸς εἰς κἀνένα μέρος. Ὅποιος δὲ ἤθελεν εὐγεὶ ἔξω ἀπὸ τὸ Μοναστήριον χωρὶς νὰ λάβῃ εὐλογίαν, νὰ γίνεταὶ ἀκοινῶντος (Ἐπιτιμ. α.) ἀλλ' οὐδὲ χάριν ἐπισκέψεως τῶν συγγενῶν τους πρέπει νὰ ἀναχωροῦν οἱ Μοναχοὶ ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς, καὶ νὰ ζῶσι ζωὴν ἀμάρτυρον (κατὰ πλάτ. ὄρ. λβ'). ἡ δὲ δευτέρα διάταξις τοῦ α. τίτλ. τῶν Νεαρῶν προβαίνουσα εἰς τὸ ἔμπροσθεν, θεσπίζει, ὅτι μὲ τὴν πρόνοιαν καὶ ἐπιμέλειαν τοῦ Ἐπισκόπου πρέπει, μήτε οἱ Μοναχοὶ, μήτε αἱ Μοναχαὶ νὰ εὐγαίνουν ὅλως ἀπὸ τὰ Μοναστήριά των, καὶ νὰ περιέρχωνται εἰς τὰς πόλεις, ἀλλὰ διὰ μέσου μηνυτῶν καὶ ἀποκρισιῶν, νὰ κάμνουν τὰς ἀποκρίσεις, ὅπου χρειάζονται, μένοντες μέσα εἰς τὰ Μοναστήριά των (παρὰ Φωτ. τίτλ. ια. κεφ. δ'.)»

ΚΑΝΩΝ ΜΖ'.

Μήτε ἐν ἀνδρῶν Μοναστηρίῳ γυνή, μήτε ἐν γυναικείῳ ἀνὴρ, καθευδέτω. Παντὸς γὰρ || Τῆς ζ'. ιη'.
προσκόμματος καὶ σκανδάλου ἔξω εἶναι δεῖ τοὺς πιστοὺς, καὶ πρὸς τὸ εὐσχημον καὶ εὐ- || κ'. κβ'.
πρόσεδρον τῷ Κυρίῳ, τὸν ἑαυτῶν εὐθετίζειν βίον· εἰ δὲ τις τοῦτο πράξῃ, εἴτε Κληρικὸς εἴη, εἴτε λαϊκὸς, ἀφοριζέσθω.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α.

Διορίζει ὁ παρῶν Κανῶν, ὅτι μήτε γυνή ἀπλῶς, νὰ κοιμᾶται τὴν νύκτα εἰς Μοναστήριον τῶν ἀνδρῶν Μοναχῶν, μήτε ἀνὴρ ἀπλῶς, νὰ κοιμᾶται ἀμοιβαίως εἰς Μοναστήριον γυναικῶν Μοναστριῶν. Διότι οἱ χριστιανοὶ ἀπλῶς, πρέπει νὰ μὴ προξενουσι κἀνένα σκάνδαλον, καὶ ὑποψίαν εἰς τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ νὰ διαπερνῶσι τὴν ζωὴν αὐτῶν εὐσχημον, καὶ εὐάρεστον εἰς τὸν Κύριον. Πολλῶ δὲ μάλλον πρέπει νὰ φυλάττωνται ἀπὸ τοῦτο οἱ Μοναχοὶ, τὸ δὲ νὰ κοιμῶνται γυναῖκες εἰς μοναστήριον Μοναχῶν, καὶ ἀντιστρόφως ἄνδρες εἰς τὰ τῶν Μοναστριῶν, τοῦτο καὶ εἰς τὸν ἑαυτῶν τους προξενεὶ σκάνδαλον, μὲ τὸ νὰ ἀνάπτῃ τὸ ἔμφυτον τῆς ἐπιθυμίας πῦρ, εἰς ἐκείνους, καὶ εἰς ἐκείνας· καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἀκόμη, μὲ τὸ νὰ παρακινήσῃ αὐτοὺς εἰς ὑποψίας ἀτόπους περὶ αὐτῶν. Ὅποιος δὲ ἤθελε κάμῃ τοῦτο, νὰ ἀφορίζεται, εἴτε Κληρικὸς εἶναι, εἴτε λαϊκός.

ΚΑΝΩΝ ΜΗ'.

Ἡ τοῦ πρὸς Ἐπισκοπῆς προεδρίαν ἀναγομένου γυνή, κατὰ κοινὴν συμφωνίαν, τοῦ οικείου ἀνδρὸς προδιαζευθεῖσα, μετὰ τὴν ἐπ' αὐτῷ τῆς Ἐπισκοπῆς χειροτονίαν, ἐν Μοναστηρίῳ εἰσῆτω, πόρρω τῆς τοῦ Ἐπισκόπου καταγωγῆς ὑποδομημένῳ, καὶ τῆς ἐκ τοῦ Ἐπισκόπου προνοίας ἀπολαυέτω. Εἰ δὲ καὶ ἀξία φανείῃ, καὶ πρὸς τὸ τῆς Διακονίσσης ἀναβιβαζέσθω ἀξίωμα.

Ἐ ρ μ η ν ε ί α.

Προστάζει ὁ παρῶν Κανῶν, ὅτι ἡ γυναῖκα ἐκείνου ὅπου μέλλει νὰ γένη ἀρχιερεὺς, νὰ χωρίζεται πρῶτον ἀπὸ αὐτὸν μὲ κοινὴν συμφωνίαν αὐτῆς τε καὶ αὐτοῦ. Καὶ ἀφ' οὗ ἐκεῖνος χειροτονηθῇ, νὰ ἐμβαίνει εἰς Μοναστήριον μακρὰν εὐρισκόμενον τῆς ἐκείνου ἐπαρχίας, ἥτοι νὰ γίνεταὶ Καλογραία εἰς αὐτό· (1) νὰ προνοῆται ὁμοίως εἰς

(1) Ὅθεν καὶ Ἰωάννης ἐκεῖνος ὁ Γλυκὸς, λογοθέτης ὢν τοῦ δρόμου, καὶ γυναῖκα ἔχων καὶ παιδας, εὐθὺς ὅπου ἔγινε Πατριάρχης, ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐγένετο Μοναχὴ, κατὰ τὸν Νικηφόρον Γρηγορᾶν (Ρωμ. ἱστορ. βιβλ.) Σημείωσαι δὲ, ὅτι κατὰ τὴν ὁμοίωσιν τῆς γυναικὸς τοῦ μέλλοντος γενέσθαι Ἀρχιερέως, πρέπει νὰ κάμῃ καὶ ἡ γυνὴ τοῦ μέλλοντος γενέσθαι Μοναχοῦ. Οἶον Α'. πρέπει νὰ χωρίζεται ἀπὸ αὐτὸν μὲ κοινὴν συναίνεσιν καὶ συμφωνίαν. Β'. νὰ μὴν ἀγάμος εἰς τὸ ἐξῆς· καὶ Γ'. νὰ γίνεταὶ καὶ αὐτὴ Μοναχὴ, ὡσπερ, ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, μετὰ τὴν ἐκείνου κουράν. «Πρέπει νὰ χωρίζεται ἀπὸ αὐτὸν μὲ κοινὴν συμφωνίαν, καὶ ὄχι στανικῶς· διατὶ ὁ Ἀπόστολος λέγει πρὸς τὰ

ἀνδρόγυνα, μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους εἰ μὴ τι ἂν ἐκ συμφώνου, καὶ, δέδεσαι γυναικί, μὴ ζῆται λύσιν. Καὶ πάλιν, ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ὁ ἀνὴρ, καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή· εἰ δὲ τὸν ἑαυτὸν τους δὲν ἐξουσιάζουν, ἀλλ' εἶναι ὑπεξούσιοι ἕνας εἰς τὸν ἄλλον, καὶ ὄχι αὐτεξούσιοι, λοιπὸν, οὐδὲ χωρὶς τὴν κοινὴν αὐτῶν συμφωνίαν νὰ χωρισθοῦν δύνανται. Καὶ ὁ Κύριος λέγει, ἃ ὄν ὁ Θεὸς ἔζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. Συμφωνεῖ μὲ τὸν Ἀπόστολον καὶ ὁ μέγας Βασίλειος· ἐρωτηθεὶς γὰρ, πῶς πρέπει νὰ θέγεται τινὲς εἰς τὴν μοναδικὴν πολιτείαν τοὺς ὑπανδρευμένους; ἀποκρίνεται (ὄρ. κατὰ πλάτ. ιβ'.) ὅτι πρέπει νὰ τοὺς ἐρωτᾷ πρῶ-